2 ՄԱՅԻՍ 2003 ՈՒՐԲԱԹ 83 (2768)

Ազգ

Azg armenian daily

Մոսկվայի մի գիշերային ակումբում դիմակավորները գնդակահարել են 2 քաղաքացու

ՄՈՍԿՎԱ, 1 ՄԱՅԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Անցած գիշեր Մոսկվայի արեւելյան մասում գտնվող գիշերային ակումբներից մեկում հաճախորդներից մեկն սպանվել է, եւս մեկը ծանր վիրավորվել: Այդ մասին այսօր Ռիա «Նովոստին» հայտնել են մայրաքաղաքի իրավապահ մարմիններում: Ճշտված տվյալների համաձայն, միջադեպը ժամը մոտավորապես 22-ին տեղի է ունեցել Մոսկվայի «Պեչերա» ակումբում, որը գտնվում է Շչյոլկովսկոյե փողոցի թիվ 6 շենքում:

Հաստատություն են մտել դիմակավորված երկու անհայտ անձինք եւ գնդակահարել երկու հաճախորդների: Նրանց առաջին զոհը՝ 30-ամյա մի քաղաքացի, հրազենային երեք վերքերով տեղափոխվել է հիվանդանոց, երկրորդ տուժածին՝ 30-ամյա մեկ ուրիշ քաղաքացու՝ 12 հրազենային վերքերով փոխադրել են Սկլիֆոսովսկու անվան ինստիտուտ, որտեղ նա քիչ անց մահացել է:

Պատահարի վայրում աշխատում է օպերատիվ խումբը:

Ժողովուրդը հոգնել է մի կտոր հացին երանի տալուց

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Անկեղծ ու սրտաբաց էր իր հայրենի Կողբ գյուղում Ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտի տնօրեն, ՀՌԱԿ համամասնական ցուցակի երրորդ թեկնածու Լավրենտի Բարսեղյանի խոսքը: Տավուշի մարզի ամենամեծ գյուղի բնակիչներին երեկ մշակույթի պալատ էր բերել մտերմիկ զրույցի կարոտը՝ հայրենի հողից օտարված չզգալու, ապագայի հանդեպ հավատով լցվելու, երկիրը չլքելու համար: Ինչպես Հայաստանի մյուս գյուղերում, այստեղ էլ գրեթե նույն խնդիրներն են, որոնց հետեւանքով Կողբի թիվ 1 դպրոցում նախկին 1200 աշակերտից այսօր մնացել է ընդամենը 200-ը: Լավրենտի Բարսեղյանը, խոսելով ժողովրդի կյանքի դժվարությունների, ՀՌԱԿ-ի գործունեության ու ծրագրերի մասին, նշեց, որ իրենք սին խոստումներ չեն տալու, որպեսզի դրանց չիրականացման դեպքում էլ ավելի չխորանա մարդկանց հիասթափությունը պատգամավորներից: ՀՌԱԿ ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը հավաստիացրեց, որ նախատեսում են ներդրումային ծրագրեր իրականացնել Կողբում եւ Նոյեմբերյանում, որը հնարավորություն կտա նոր աշխատատեղեր բացելու: Արդեն արվում են ծրագրի առաջին քայլերը. Ռուսաստանի հայերի միության հետ իրականացվում է 250 հազար դոլարի արժողության ծրագիր, համաձայն որի Հայաստանի մարզերի ու Երեւանի դպրոցները կստանան համակարգիչներ:

Կողբում 3 համակարգիչ ստացավ թիվ 1 դպրոցը, որի տնօրեն Էմմա Բարսեղյանն իր շնորհակալական խոսքում գոհունակություն հայտնեց ռամկավարներին՝ միաժամանակ հույս հայտնելով, որ այս խորհրդարանական ընտրություններում կընտրվեն արժանիները՝ երկիրն անկայուն վիճակից դուրս բերելու համար: Ժողովրդին հուզող հարցերը շատ էին: Դրանք առնչվում էին հողի մշակման, կրթության, բարձրագույն կրթության վճարովի համակարգի, պատգամավորների անձեռնմխելիության եւ այլ խնդիրների: Կողբից Լավրենտի Բարսեղյանը, Ռուբեն Միրզախանյանը շարժվեցին դեպի Ազատամուտ, որտեղ կարճատեւ հանդիպում ունեցան ժողովրդի հետ եւ համակարգիչներ նվիրեցին գյուղի դպրոցին:

Տես էջ 2

ՀԱՄԱՌՈՏ

Բաղդադում պայթեց բենզալցակայան

Կան բազմաթիվ զոհեր եւ վիրավորներ

Երեկ Բաղդադում պայթեց բենզալցակայան, որը գտնվում է երկաթուղու կայարանի մոտակայքում, խիստ մարդաշատ վայրում: Ինչպես երեկոյան հաղորդեց BBC հեռուստակայանը, զոհերի ու վիրավորների թիվը մեծ է: Ամերիկացիները կարծում են, որ պայթյունը հետեւանք է ոճրափորձի, որի հեղինակները Սադդամ Հուսեյնի կողմնակիցներն են՝ «Բաաս» կուսակցության անդամներ: Դեպքը Իրաքի մայրաքաղաքում հակաամերիկյան նոր ցույցերի առիթ դարձավ: Ցուցարարները հողաթափերը ծեծելով՝ պահանջում էին ամերիկյան զորքը դուրս բերել երկրից: «Ուշ կամ կանուխ դուրս եք վռնդվելու երկրից», գրված էր նրանց պարզած պաստառների վրա:

Գազայի հատվածում բախումներ եւ զոհեր

Երեկ իսրայելական հրասայլերն ախույժ էին Գազայի հատվածում, պաղեստինյան խիտ բնակեցված շրջանում: Նրանք վրեժ էին լուծում նախորդ օրը Թել Ավիվում պատահած ահաբեկչության դիմաց՝ փորձելով ձերբակալել կամ ոչնչացնել պաղեստինյան «Համաս» ծայրահեղական կազմակերպության ղեկավարներին: Հանդիպելով զինված դիմադրության, իսրայելցիք ուժեղացրին հարձակումը՝ առաջ բերելով նաեւ ուղղաթիռներ: Մոտ 15 ժամ տեւած կռիվների արդյունքում սպանվեցին 14 պաղեստինցիներ եւ վիրավորվեցին 40 ուրիշներ: Վիրավորվեց նաեւ իսրայելցի 8 զինվոր: Բախումների ընթացքում սպանվեց «Համասի» ղեկավարներից Յուսեֆ Աբու Հեյնը եւ վերջինիս եղբայրը: Ինչպես հաղորդել ենք նախապես, «Համասը» եւ պաղեստինյան այլ կազմակերպություններ մերժում են Քառյակի առաջարկված կարգավորման ծրագիրը, որին «ուղեգիծ» անունն է տրվում: Համասականներն այն կոչում են «աղետի ուղեգիծ»:

Ու. Շլեյխեր. «Ադրբեջանը պատրաստ չէ Ղարաբաղի հարցը ռազմական ճանապարհով լուծելուն»

ԲԱՔՈՒ, 1 ՄԱՅԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Եվրամիության խորհրդարանի պատվիրակության ղեկավար, ԵՄ-Ադրբեջան խորհրդարանական համագործակցության կոմիտեի համանախագահ Ուրսուլա Շլեյխերը Բաքվում լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ հայտարարել է, որ Ադրբեջանը պատրաստ չէ ղարաբաղյան հակամարտությունը ռազմական ճանապարհով լուծելու համար:

Ըստ ադրբեջանական «525-րդ» թերթի, Շլեյխերը զարմանք է հայտնել Ադրբեջանում Հայաստանի նկատմամբ եղած ագրեսիվ վերաբերմունքի եւ ռազմական ճանապարհով ղարաբաղյան հարցը լուծելու ադրբեջանցիների հավակնության նկատմամբ: Նա ասել է. «Մենք նաեւ գիտենք, որ Ադրբեջանը պատրաստ չէ պատերազմին»: Լրագրողի այն հարցին, թե ինչո՞ւ է նա այդպես կարծում, Շլեյխերն ասել է, որ ռազմական գործողություններ սկսելուց առաջ Ադրբեջանը պետք է զինված լինի անհրաժեշտ ռազմական տեխնիկայով եւ իմանա նրա քանակը իր թշնամու մոտ, գնահատի նրա հնարավորությունները: Նրա խոսքերով, ռազմական գործողություններ սկսելիս բոլորը հաղթանակ են ակնկալում, բայց դրա համար պետք է հիմքեր լինեն: Նա ասել է, որ երկու տարի առաջ Ադրբեջանում եղած ժամանակ ղարաբաղյան խնդրի նկատմամբ այդքան ուշադրություն չի նկատել: Շլեյխերը նշել է, որ երբ իր հարազատ Գերմանիան գտնվում էր «նման իրավիճակում»՝ երբ Արեւելյան Գերմանիան գտնվում էր ԽՍՀՄ-ի բռնազավթման տակ, ապա ձգտում էր «խնդիրը լուծել ավելի առաջադեմ եւ դրական ուղղությամբ»: ԵՄ-Ադրբեջան համագործակցության խորհրդարանական կոմիտեի Բաքվի նիստի արդյունքներով, նրա ասելով, առաջարկություններ են ընդունվել ղարաբաղյան հակամարտության վերաբերյալ: Փաստաթղթում ափսոսանք է հայտնվում հակամարտության խաղաղ լուծման գործընթացում առաջխաղացում չնկատվելու համար եւ դիմում է հղվում ԵԱՀԿ Մինսկի խմբին՝ ուժեղացնել գործունեությունը, համապատասխան առաջարկություններ կատարել՝ ամուր եւ արդարացի խաղաղության հասնելու համար: Այդ առաջարկությունները, ինչպես նշել է Շլեյխերը, հիմնված են ԵԱՀԿ, ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի նորմերի եւ, մասնավորապես «սահմանների անձեռնմխելիության եւ տարածքային ամբողջականության սկզբունքների վրա»: Շլեյխերը հատուկ նշել է, որ դեռ 1945 թ-ից գործող ԵՄ սկզբունքները չեն ընդունում որեւէ հակամարտության լուծում ռազմական ճանապարհով:

Խոշորագույն ավտոդեպ Հարավային Աֆրիկայում

ՊՐԵՏՈՐԻԱ, 1 ՄԱՅԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Վերջին տարիների խոշորագույն ավտոդեպերից մեկի հետեւանքով այսօր մոտ 80 մարդ է զոհվել Հարավային Աֆրիկայի Հանրապետությունում:

Ողբերգությունը տեղի է ունեցել առավոտյան, երբ Հարավային Աֆրիկայի արհմիությունների կոնգրեսի անդամներով ավտոբուսը մեկնում էր Ազատ պետություն նահանգ՝ մասնակցելու մայիսմեկյան հանդիսություններին: Բեթղեհեմ քաղաքի մոտ վարորդը կորցրել էր ճանապարհը եւ մեքենան ուղղել դեպի խոշոր ջրամբարի ամբարտակը: Մեքենան ընկել է ջուրը եւ խորտակվել:

Ոստիկանության նախնական տվյալներով, ավտոբուսում 90 մարդ էր գտնվում, որից միայն 10-ն են փրկված եւ տեղափոխված հիվանդանոց:

Ավերիչ երկրաշարժ Բինգյոլում

Իրականանու՞մ է պրոֆ. Ս. Բալասանյանի կանխատեսումը

Երեկ վաղ առավոտյան Թուրքիայի արեւելքում՝ Բինգյոլի (հայկական Բյուրակնի) նահանգում տեղի է ունեցել ըստ Ռիխտերի սանդղակի 6,4 բալ ուժգնությամբ երկրաշարժ: Թուրքիայի բնակարանային նախարար Զեքի Էրգեզենը NTV մասնավոր հեռուստաընկերության եթերում հայտարարել է, որ զոհվել են 150 անձինք եւ կան 400-ից ավելի վիրավորներ: Նախարարի խոսքերով, նահանգում կան զգալի ավերածություններ:

Ֆրանսպրեսը հաղորդում է, որ Բինգյոլ քաղաքի կենտրոնում առնվազն 7 շենք է փլուզվել: Փրկարարներին հաջողվել է Չելթիկսույու բնակավայրում փլատակներից հանելով փրկել տարրական դպրոցի 50 աշակերտների, սակայն առնվազն 80 աշակերտներ դեռեւս ողջ գտնվում են փլատակների ներքո:

Մի շարք գյուղական բնակավայրեր մեկուսացել են աշխարհից եւ զրկվել էլեկտրականությունից: Փրկարարական աշխատանքներին մասնակցում են առանձին կայազորների մարտիկներ:

Առավոտյան աղետի շրջան են այցելել Թուրքիայի վարչապետ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանը եւ մի քանի նախարարներ: Էրդողանն ասել է. «Աստված մեզ ավելի վատթարից թող փրկի»: Երկրի Կարմիր մահիկն աղետի շրջան է ուղարկել 500 վրան եւ հազարավոր ծածկոցներ:

Այս կապակցությամբ Հայկական սեյսմոլոգիական եւ երկրի ֆիզիկայի ընկերակցության (ՀՍԵՖԸ) մամլո ծառայությունից ստացած հաղորդագրությունը հիշեցնում է ապրիլ ամսվա սկզբում «Ազգ» օրաթերթում պրոֆ. Սերգեյ Բալասանյանի կանխատեսման մասին, ըստ որի Իրաքում խորը թափանցող ռմբակոծումների հետեւանքով տարածաշրջանում կտրուկ կբարձրանա սեյսմիկ վտանգը:

Ընդ որում, ըստ հայ գիտնականի, ուժեղ երկրաշարժերի հարուցման համար ամենավտանգավոր ժամանակահատվածը ռմբակոծմանը հաջորդած 1-3 ամիսն է ռմբակոծման վայրից 500 կմ շառավղով եւ 1-12 ամիսը՝ 1000 կմ շառավղով: Բինգյոլի շրջանում պատահած երկրաշարժի էպիկենտրոնը գտնվում է 300 կմ դեպի հարավ-արեւմուտք Իրաքում խորը թափանցած ռմբակոծման վայրից: Ըստ հաղորդագրության, պրոֆ. Բալասանյանը գտնում է, որ սեյսմիկ իրադարձությունների շարանը կշարունակվի վերոհիշյալ տարածքներում եւ ժամանակահատվածներում:

Գ. Ք.

195-2004

Ընթացիկ

Անձի բարօրության ապահովումը Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության նախընտրական պլատֆորմի առանցքային դրույթներից է: Գաղտնիք չէ, որ առանց զարգացած տնտեսության այդ դրույթը իրագործելն անհնար կլինի: Իսկ ի՞նչ է նախատեսում պլատֆորմի տնտեսական քաղաքականության բաժինը:

Ազատական տնտեսության մասին խոսելիս ընդգծվում է այդ գաղափարի իսկական էությունը, որը տարբերվում է այն պատկերացումներից, որոնք ունեին եւ որոնք դժբախտաբար կենսագործեցին 90-ական թթ.-երին նախորդ իշխանության ներկայացուցիչները: Հիշեցնենք, որ այդ ժամանակ հիմնարար սկզբունքն էր, որ պետությունն ընդհանրապես պետք է հրաժարվի տնտեսական հարաբերությունների կարգավորման գործառնությունից: Մինչդեռ ազատական տնտեսություն ասելիս ենթադրվում է, որ պետությունը պետք է ունենա կարգավորման (ոչ թե կառավարման) որոշակի դեր ու համակարգ: Այսինքն՝ պետությունը պետք է պաշտպանի սեփականության իրավունքը, ապահովի ազատ մրցակցություն, ստեղծի ձեռնարկատիրական եւ ներդրումային բարենպաստ մթնոլորտ:

ՀՌԱԿ ծրագրով ենթադրվում է նաեւ պետության կողմից ներդրումներ կատարելու իրավունք: Խոսքն այն ոլորտների մասին է, որտեղ մասնավոր կապիտալը կամ ի վիճակի չէ ներդրումներ կատարել, կամ դրանք նվազ եկամտաբեր են: Կարծում ենք, որ այստեղ առավել նպատակահարմար կլիներ այլ լուծումը: Ոչ թե պետությունն ինքը ներդրումներ կատարեր, այլ տարբեր ձեւերով (հարկային դրույքաչափերի նվազեցում, արտոնյալ վարկերի երաշխավորում եւ այլն) խրախուսեր մասնավորի ներդրումները նաեւ այդ ոլորտներում:

Հակառակ սրան, թերեւս արդարացված է կուսակցության պլատֆորմում նշված այն դրույթը, որ պետությունը կարող է միջամտել այնպիսի ոլորտում, ինչպիսին գյուղատնտեսությունն է, քանի որ զարգացած, անգամ ամենազարգացած եւ ազատական տնտեսություն ունեցող երկրներում պետությունը տարբեր ձեւերով իր հոգածությունն է ցուցաբերում այս ճյուղի նկատմամբ: Գյուղատնտեսությունն ինքնին համարվում է ոչ եկամտաբեր կամ նվազ եկամտաբեր, եւ հատկապես հայաստանյան բնակլիմայական պայմաններում պետությունը բոլոր հնարավոր միջոցներով պետք է օժանդակի այս ճյուղին:

Բնականաբար, արդարացված եւ անգամ պարտադիր պետք է համարել պետական ներդրումները գիտակրթական ոլորտում: Բոլոր դեպքերում, ըստ ՀՌԱԿ պլատֆորմի, պետությունը չպետք է մրցի մասնավորի հետ, այլ պետք է հանդես գա «արբիտրի» դերում:

Նոր աշխատատեղերի ստեղծման հարցին ՀՌԱԿ պլատֆորմն անդրադառնում է այլ տեսանկյունից: Ըստ այդմ, նշվում է, որ գործարարի խնդիրը չէ աշխատատեղ ստեղծելը: Դա պետք է անի պետությունը հետեւյալ կերպ՝ բարենպաստ պայմաններ ապահովվի տնտեսության տարբեր ոլորտներում որքան հնարավոր է շատ ձեռներեցների ներգրավման համար: Դա մի կողմից կզարգացնի փոքր եւ միջին բիզնեսը, կստեղծի նոր աշխատատեղեր, իսկ մյուս կողմից արհեստական մենաշնորհներին լուրջ այլընտրանք կդառնա: Սա էլ իր հերթին նշանակում է նպաստավոր պայմաններ միջին խավի ձեւավորման համար, ինչը ՀՌԱԿ գործունեության գլխավոր նպատակներից է: Պլատֆորմում հռչակվում է միջին խավի՝ պետության ներքին կայունության, ռիսկից զերծ լինելու եւ օրինաչափ զարգացման գրավականը լինելու հանգամանքը:

Կուսակցությունը տնտեսական քաղաքականության բաժնում կարեւորում է մեր հասարակարգի ժողովրդավարացման անհրաժեշտությունը, այն շաղկապելով տնտեսության ազատականացման հետ: Առանց առաջինի տնտեսական ազատությունը չի կարող անհատի, հետեւաբար նաեւ հասարակության երջանկությանը ծառայել: Եվ ընդհակառակը, առանց տնտեսական ազատության ժողովրդավարությունը չի կայանա եւ հասնի գիտակցված ու կազմակերպված մակարդակի: Վերոնշյալն, անշուշտ, այն ամբողջը չէ, ինչ առաջարկում է ՀՌԱԿ նախընտրական պլատֆորմը տնտեսական քաղաքականության ասպարեզում: Սրանք այն հանգուցային հարցերն են, որոնք մեր կարծիքով, առավել մեծ հասարակական հետաքրքրություն կառաջացնեն:

ՀՌԱԿ ՊԼԱՏՖՈՐՄԻ ՄԱՍԻՆ

Ազատական տնտեսության մեջ պետությունը պետք է ունենա կարգավորման դեր

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Ժողովուրդը հոգնել է մի կտոր հացին երանի տալուց

Սկիզբը՝ էջ 1

Բազմամարդ էր հատկապես Իջեւանի մշակույթի տունը, որտեղ թեկնածուներն արժանացան ջերմ ընդունելության: Լավրենտի Բարսեղյանը ներկայացրեց կուսակցության ծրագիրը՝ միաժամանակ ընդգծելով, որ իրենք ձգտում են ամեն ինչ անել ժողովրդի բարօրության համար, լուծելու կրթական, գիտական, գյուղատնտեսական խնդիրներ, այդ թվում էական փոփոխություններ մտցնել ԱԺ աշխատակազմի մեջ՝ պատգամավորի պատվելի անունը խաթարող մարդկանցից ազատվելու համար: Ահա թե ինչու են իրենք հայցում ժողովրդի ձայնը՝ խորհրդարան վերադառնալու համար:

Ռուբեն Միրզախանյանն առանձնապես կարեւորեց տնտեսական ծրագրերը, վստահեցնելով, որ Ռամկավար կուսակցությունն այն քաղաքական ուժն է, որը միավորում է համայն աշխարհի գործարար մարդկանց՝ Հայաստանում խոշոր ներդրումային ծրագրեր իրականացնելու համար, առանց որի անհնարին է հզոր պետության ստեղծումը: Ռամկավարները ձգտում են խորհրդարանում տեղ զբաղեցնել, որպեսզի պետական լծակներով ապահովեն ներդրումային ծրագրերի վերահսկումը: Մշակույթի տանը կուսակցության շարքերը համալրեցին 180 նորագիրներ: Այստեղի միջնակարգ դպրոցում էլ բացվեց համակարգչային դասարան: Մարդկանց խոսքերով, ռամկավարները կոնկրետ գործով սկսելով իրենց քարոզարշավը՝ մեծ հավատ են ներշնչում:

«Մենք ենք ժամանակին համընթաց գնացող կոմունիստները»

Ասում է Նորացված կոմկուսը, որին ՀԿԿ-ն հարմարվողական է անվանում

Երեկ ժուռնալիստի տանը՝ լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ Հայաստանի նորացված կոմունիստական կուսակցության ներկայացուցիչները եւս խոսում էին խորհրդարանական այս քարոզարշավի ամենամոդայիկ արտահայտություններով՝ աղքատության վերացում, միջին խավի ձեւավորում: Սա, ըստ կուսակցության կենտկոմի բյուրոյի նախագահ Յուրի Մանուկյանի, հնարավոր է միայն սոցիալիստական համակարգի պայմաններում: Իսկ սոցիալիստական արժեքներ կրողը մեր քաղաքական դաշտում, Յ. Մանուկյանի կարծիքով, իրենք են եւ Հայաստանի կոմունիստական կուսակցությունը:

«Սակայն այսօրվա քննությունը բռնած, ժամանակին համընթաց առաջացող կոմունիստները միայն մենք ենք: Մենք քննադատել ենք մեր անցյալի թերի երեւույթները, ընդունում ենք բազմակուսակցական, բազմակացութաձեւ տնտեսության համակարգերը», լրագրողներին համոզում էր Յուրի Մանուկյանը:

Իսկ քաղաքական մնացյալ ուժերը, նրա համոզմամբ, պարզապես օգտագործում են սոցիալիստական գաղափարներն իրենց կարիերայի խնդիրները լուծելու համար:

«Այնպես որ, ժողովուրդը պիտի վերականգնի իր արժանապատվությունը, կաշառքով ընտրություն չանի եւ իր ձայնը տա մեզ, եթե կամենում է ունենալ սոցիալիստական Հայաստան», ասաց պրն Մանուկյանը՝ վստահեցնելով, որ մեր հասարակության մեջ այսօր շատ ակտիվ են ձախակողմյան տրամադրությունները:

Որպես «սոցիալիստական, կոմունիստական սկզբունքների տեր», Նորացված կոմկուսն առայժմ որոշել էր մայիսմեկյան տոնակատարություններ հեղինակել՝ երկու ժամ Հաղթանակի զբոսայգու կարուսելներից անվճար օգտվելու հնարավորություն երեխաների համար եւ համերգ:

«Իսկ Ազգային ժողովում ընտրվելու դեպքում կհամագործակցի՞ այս ուժը որեւէ կուսակցության հետ» հարցին Յ. Մանուկյանը պատասխանեց դարձյալ պատճառաբանությամբ, թե չկա որեւէ ուժ, որի հետ փոխգործակցություն հնարավոր լիներ:

Իսկ այդ ընթացքում Հայաստանի կոմունիստական կուսակցության ղեկավարները Հանրապետության հրապարակի չքանդված հատվածում իրենց հերթին մայիսի 1-ի հավաք էին կազմակերպել ու համոզում էին ներկաներին, որ հենց իրենք են իսկական կոմունիստները, իսկ մնացյալները կեղծ, հարմարվողական ուժեր են:

ԼԻԼԻԹ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՕՐ

Աշխատանք եւ արդարություն

1919 թ. սկսած Երեւանը տոնում է աշխատավորների տոնը՝ մայիսի 1-ը: Անկախության հռչակումից հետո այդ տոնը մոռացության մատնվեց: Եվ ահա, արդեն 3-րդ անգամ «Համահայկական աշխատավորական կուսակցությունը» (նախագահ՝ Հրանտ Վարդանյան) կազմակերպում է տոնական համերգ Կարեն Դեմիրճյանի մարզահամերգային համալիրում՝ Աշխատավորների միջազգային օրվա կապակցությամբ: Տոնական համերգը սկսվեց օրհներգով եւ ավարտվեց մի քանի հազար գունավոր փուչիկների ու ոսկեփայլերի անսպասելի «անձրեւով»: Իսկական տոն, տոնական տրամադրություն: Ջերմ մթնոլորտը համակել էր ներկաներին, սոցիալիստական աշխատանքի հերոսներին ու վետերաններին:

Հրանտ Վարդանյանը շնորհավորելով, երախտագիտության ջերմ խոսքեր հղեց աշխատավորների հասցեին եւ ընդմիջմանը հատուկ «Ազգի» ընթերցողների համար նշեց, որ նման կարեւոր միջոցառում կազմակերպելով՝ մեծ ուրախություն է պատճառում: «Օրեցօր աշխատատեղեր բացելով, բոլորս հասկանում եւ գնահատում ենք տեղական արդյունաբերության, տեղական գյուղատնտեսության, այսինքն՝ տեղական արտադրության զարգացումն ու կարեւորությունը, որով էլ պայմանավորված է ուժեղ ու հզոր պետություն ունենալը: 4-5 տարի առաջ, երբ խոսք էր գնում տեղական արտադրությանը զարկ տալու մասին, շատերը վրդովվում էին, դժգոհում, որ հայկական արտադրանքը անորակ է, իսկ երբ կամաց-կամաց օգտագործեցին, համոզվեցին, որ գոնե սննդի արդյունաբերությունում մենք չենք զիջում ներմուծվող ապրանքներին՝ մաքուր, անարատ, առանց քիմիայի արտադրանք մատակարարելով: Վաղուց ժամանակն է զարգացնելու նաեւ լուսատեխնիկական, ռադիոտեխնիկական, էլեկտրատեխնիկական, քիմիական արդյունաբերությունը, եւ դրա շնորհիվ կունենանք հզորացած պետություն: Իսկ եթե չկարողանանք թվածս ճյուղերը զարգացնել, ապա փոքր քամուց անգամ մեր ստեղծածը կավերվի»: Հրանտ Վարդանյանն իր հիմնած «Հայրենիք» մանկական-երաժշտական հեռուստաալիքից զատ, արդեն «ԱՐ» հեռուստաընկերության 57 տոկոս բաժնետերն է, եւ հույս հայտնեց, որ շատ շուտով նոր բովանդակությամբ, նոր ոճով ու հետաքրքրական հաղորդումներ կմատուցի հեռուստադիտողներին:

Միջոցառմանը ներկա էին պետական այրեր, ակադեմիկոսներ, գիտնականներ եւ սփյուռքից ժամանած հյուրեր: ԳԱԱ պրեզիդենտ, ակադեմիկոս Ֆադեյ Սարգսյանը, շնորհավորելով Աշխատավորների տոնը, տեղեկացրեց, որ Հ. Վարդանյանը ԳԱ գիտխորհրդի որոշմամբ արժանացել է ԳԱ-ի ամենաբարձր պարգեւին՝ ոսկե մեդալի: Ռուսաստանի աշխատավորների կուսակցության անդամ, Մոսկվայի սոցինստիտուտի պրոֆեսոր Վլադիմիր Մալուխինն էլ իր ողջույնի ուղերձը հղեց Աշխատավորների տոնի առիթով: ՀՅԴ Բյուրոյի անդամ, ԱԺ պատգամավոր Վահան Հովհաննիսյանը, սոցիալիստական աշխատանքի հերոս Սպարտակ Նազարյանը եւ ուրիշներ շնորհավորեցին Աշխատավորների տոնը եւ իրենց շնորհակալական ուղերձը հղեցին Հ. Վարդանյանին: Հանդիսությանը հետեւած համերգին իրենց մասնակցությունն էին բերել հանրապետության ճանաչված երգիչ-երգչուհիներ, պարային համույթներ ու ասմունքողներ: Ինքնիշխան, կազմավորված պետություն, արժանապատիվ կյանքով ապրող ժողովուրդ, ահա այն գերնպատակը, որի իրականացմանը ձգտում են հանդիսության կազմակերպիչները՝ նորաստեղծ «Համահայկական աշխատավորական կուսակցությունը» եւ ՀՅԴաշնակցությունը, որոնք «Աշխատանքի եւ արդարության» դաշինք են կազմել՝ ընդառաջ ԱԺ ընտրությունների:

Առաջին շարքում նստած՝ «Մասիս տոբակոյի» տնօրեն Միքայել Վարդանյանը:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

«Ավանգարդը»՝ 80 տարեկան

Լրացավ «Ավանգարդ» շաբաթաթերթի 80-ամյակը: Անցած տասնամյակների ընթացքում կատարվել է մեծ եւ շնորհակալ աշխատանք՝ երիտասարդությանը հայրենասիրական ոգով դաստիարակելու, տնտեսության տարբեր բնագավառների լուսաբանման համար: Ընթերցողը միշտ էլ սիրով եւ անհամբերությամբ է սպասել թերթի յուրաքանչյուր համարին՝ ակնկալելով այնտեղ գտնելու իրեն հուզող շատ հարցերի պատասխաններ:

Խմբագրության աշխատակիցների նվիրական աշխատանքի շնորհիվ թերթը պահպանում է ընթերցողների հետաքրքրությունը:

Շնորհավորում ենք խմբագրության աշխատակիցներին, հեղինակներին՝ թերթի 80-ամյակի առթիվ, ցանկանում ստեղծագործական հաջողություններ:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԲ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
ֆաքս: 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն / հեռ. 529353
Apple Macintosh համակարգչային ցանցը «Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

Առողջապահություն

Հոգեկան առողջության խնդիրները փոխադրվում են միջազգային համագործակցության ասպարեզ

Նյարդային լարվածության այն մարտահրավերները, որ քաղաքականացված մեր իրականությունը տարբերաբար հրամցնում է հասարակությանը, միշտ էլ վերջինիս հավասարակշիռ վիճակը խախտելու հավանականություն են պարունակում։ Հոգեկան խաղաղությունը բնության այն երջանկավետ պարգեւներից է, որի վայելքը վիճակված է եւ՛ անձնական, եւ հասարակական կյանքով լիարյուն ապրող մարդուն, ոչ թե խնդիրների ու օրվա պտրուտի միջոց հայթայթելու հոգսից ճզմվածին։ Մեզանից շատ-շատերին սպառնում է հոգեկան կայունությունն ամեն պահի կորցնելու վտանգը։

Երեկ Երեւանում բացվեց հոգեկան առողջության խնդիրներին նվիրված միջազգային կոնֆերանս։ Այն նախաձեռնել է Հոգեկան առողջության հիմնադրամը եւ կշարունակվի եւս 2 օր։ Համաժողովին մասնակից պատվիրակության կազմը բավական պատկառելի է՝ Երեւանում են Էստոնիայի, Ղրղզստանի, Լիտվայի, Մոնղոլիայի, Չեխիայի, Ռումինիայի, Վրաստանի, Մեծ Բրիտանիայի եւ ԱՄՆ-ի տեղական ու միջազգային կազմակերպությունների 50 ներկայացուցիչներ։

Հոգեկան հաշմանդամության ոլորտում իրենց գործունեության, հայ մասնագետների համար ուշագրավ փաստեր ներկայացրեց Վիլեսա Տոլեիկիենե Վիլնյուսից։ Այստեղի քաղաքապետարանը բաց մրցույթներով է ընտրում այս ասպարեզում որեւէ ծառայություն մատուցող անձանց կամ կազմակերպություններին։ Պետական կառույցների հետ հավասար հարթության վրա մրցույթին կարող են մասնակցել նաեւ մասնավոր ընկերություններն ու հասարակական կազմակերպությունները։ Մրցույթում հաղթողին որոշում է քաղաքապետարանի կազմից դուրս գործող փորձագիտական անկախ հանձնաժողովը։ Եվ հայ իրականության համար նախանձելի մի մանրամասն եւս. միայն Վիլնյուսի համար քաղաքապետարանը հոգեկան առողջության խնդիրները լուծելուն հատկացնում է տարեկան 17 մլն դոլար։ Եվ սա անկախ պետբյուջեի հատկացումներից եւ միջազգային ներարկումներից։

Արեւմտյան վիճակագրության համաձայն, բնակչության 20-25 տոկոսն ապրած կյանքի որեւէ ժամանակահատվածում ունենում է հոգեկան առողջության տարբեր մակարդակի խանգարումներ՝ ստրեսից ու ընկճվածությունից սկսած մինչեւ նյարդային համակարգի լուրջ ախտահարումներ։ Հատկապես երկրաշարժի ժամանակ եւ դրան հաջորդած ժամանակաշրջանում (պատերազմ, սոցիալական բեւեռացումներ) մեր հասարակությունն առավել խոցելի դարձավ։ Պաշտոնական տվյալներով, այսօր մոտ 35 հազար մարդ Հայաստանում տառապում է հոգեկան հիվանդությունների այս կամ այն արտահայտությամբ։ Նրանց միայն մի փոքր հատվածն է հիվանդանոցում։ Սակայն նույնիսկ հոգեկան խանգարման թեթեւ ձեւերով տառապողներին տանը պահելը ծանր խաչ է ցանկացած ընտանիքի համար։ Նրանց խնամելու հնարավորություններ պետությունը չունի։ «Ցանկալի է, որ այս կարգի տանը մնացած հիվանդների համար գոնե բացվեն արտահիվանդանոցային ծառայություններ՝ բուժքրոջ ու բժշկի մշտական հսկողությամբ», առաջարկում է Հոգեկան առողջության հիմնադրամի նախագահ Արման Վարդանյանը։ Սակայն նվազագույն այս ձեռնարկի ոչ հնարավորություններ, ոչ էլ նախանձախնդիրներ չկան առայժմ։ Իսկ փողոցներում արտասովոր վարքագծով, հոգեգարության ամենատարբեր աստիճաններով մարդկանց հանդիպելը սովորական երեւույթ է դարձել։

Հոգեբույժները համոզված են, որ հոգեկան առողջության խնդիրները կախված են ոչ միայն հաճախ անլուծելի թվացող իրողություններից, այլեւ օրենսդրական վակուումից։ Հոգեկան առողջության տարածքն օրենքով համակարգելը գուցե բացառեր նաեւ փողոցներում թափառող հոգեկան հիվանդների առկայությունը, որ մեր իրականության նախատինքն է։

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

Առողջ սերունդ ունենալու համար առողջ կենցաղ է պետք

Կապված եղանակային կտրուկ փոփոխությունների հետ տարվա հատկապես այս եղանակին՝ գարնանը, գլուխ են բարձրացնում մի շարք վարակիչ հիվանդություններ։ Հարցազրույցն Արտաշատի ծննդատան մանկաբույժ Համիկ Բարեղամյանի հետ նպատակ ունի պարզելու մասնավորապես նորածինների ու մանկահասակ երեխաների շրջանում այդ վարակիչ հիվանդությունների տարածման աստիճանը, դրանց կանխարգելման աշխատանքների բնույթը՝ միաժամանակ բացահայտելով հետծննդյան այլ բարդությունների հետեւանքով գրանցված մահացությունների պատճառները։

– Նորածնային շրջանի հիվանդությունները սովորաբար կապ չունեն եղանակային փոփոխությունների հետ։ Այս հարցում առավել մեծ նշանակություն ունի սանիտարահիգիենիկ պայմանների պահպանումը։ Գարնան շրջանում վարակիչ հիվանդությունների ակտիվացումն առավել ակնհայտ է կրծքի երեխաների մեջ։ Այդ հիվանդությունները տարբեր են, ինչպես սուր թոքային, այնպես էլ աղիքային։ Այս հարցում իրենց ներգործությունն ունեն ինչպես եղանակային կտրուկ փոփոխությունները, որոնց երեխաները դժվար են ընտելանում, այնպես էլ սննդային ռեժիմը, որն էլ իր հերթին ստամոքսային տրակտի խանգարումների պատճառ է դառնում։ Դրա համար էլ ծնողներին, որոնք կրծքի հասակի երեխաներ ունեն, խորհուրդ է տրվում այդ անցումային շրջանում ուշադիր լինել երեխայի սնունդը պատրաստելիս եւ հնարավորինս կանխել մրսելը։ Խորհուրդ է տրվում նաեւ պակասեցնել երեխաների շփումն արտաքին աշխարհի հետ, քանի որ չի բացառվում նաեւ օդակաթիլային ճանապարհով այլ բնույթի հիվանդություններով վարակվելու հավանականությունը։

– Ձեռնարկո՞ւմ եք արդյոք հիշատակված երեւույթների կանխարգելման համապատասխան միջոցառումներ։

– Առաջին միջոցառումը կրկին ու կրկին հիգիենայի կանոնների պահպանումն է։ Այս կամ այն հիվանդությամբ վարակվելու վտանգը երեխային սպառնում է լույս աշխարհ գալու առաջին իսկ րոպեներին՝ բժշկական ոչ ստերիլ գործիքների, նյութերի եւ առաջին փաթաթման տակաշորերի հետ ունեցած շփումից։ Ուստի եւ մեր խնդիրը հիշյալ պարագաները մշտապես ախտահանել, չոր եւ մանրէազերծ պահելն է, ինչի շնորհիվ կբացառվեն կամ նվազագույնի կհասցվեն մի շարք վարակների տարածման միջոցները։ Կանխարգելիչ միջոցառման ձեւերից է նաեւ ծնողների՝ վերը հիշատակված խորհուրդներով առաջնորդվելու պարտադիր գործոնը, ինչը, հավատացնում եմ, երեխայի առողջ ապրելակերպի կարեւոր նախապայմաններից է։

– Իսկ ի՞նչ կասեք բնածին հիվանդություններով լույս աշխարհ եկած մանուկների մասին։

– Ցավոք, մինչեւ վերջին ժամանակներս էլ բավականին մեծ թվով դեպքեր են գրանցվում։ Ճիշտ է, տոկոսային առումով դրանք մեծ թիվ չեն կազմում, բայց մեկ դեպքն էլ արդեն իսկ ողբերգություն է եւ՛ անձի, եւ՛ առավել եւս նրա ընտանիքի անդամների համար։ Բնածին արատները սովորաբար ձեւավորվում են հղիության առաջին երեք-չորս ամիսների ընթացքում։ Այդ ընթացքում կնոջ տարած որեւէ հիվանդություն կամ շփումը վնասակար ազդակների հետ, անգամ ստրեսային վիճակը կարող է բերել պտղի՝ այս կամ այն օրգանի ձեւավորման շղթայի խախտման։ Այս երեւույթի պատճառով հնարավոր է, որ բնածին արատներ ձեւավորվեն։ Տոկոսային իր արժեքն ունի նաեւ ժառանգականությունը։ Հարկավոր է հղիության ընթացքում հսկել պտղի ճիշտ զարգացումը, որպեսզի արատավոր երեխաներ հնարավորինս քիչ ծնվեն։ Եթե արդեն իսկ նկատելի է պտղի ոչ ճիշտ ձեւավորման եւ զարգացման նախադեպը, ցանկալի է, որ այդպիսի հղիությունն ընդհատվի։

– Ողջ աշխարհում այսօր մեծ թիվ է կազմում ԴԱՎ-ի վիրուս կրող երեխաների ծնունդը։ Մեզանում առկա՞ է այս խնդիրը։

– Բարեբախտաբար՝ ոչ։ Չնայած մեզանում դեռ չեն հայտնաբերվել վիրուսակիրներ, այնուհանդերձ, հղի կանայք անցնելով ամեն տեսակ հնարավոր հետազոտություններ, անպայման հետազոտվում են նաեւ ԴԱՎ-ից։ Մեր մարզում գրանցվել է բնածին սիֆիլիսով վարակված երեխաների 2-3 դեպք։ Մայրը երեխայի հետ անմիջապես տեղափոխվել է հանրապետական դիսպանսեր՝ հսկողության եւ բուժման։

– Շա՞տ են արդյոք նորածինների մահացության դեպքերը՝ հետծննդյան հիվանդություններից եւ բնածին արատներով լույս աշխարհ եկածների շրջանում։

– Նորածինների ընդհանուր մահացության տոկոսը մեր մարզում տարեցտարի նվազում է։ Ինչ վերաբերում է բնածին արատներով երեխաների մահացության դեպքերին, պետք է արձանագրել. կան արատներ, որոնք անհամատեղելի են կյանքի հետ։ Բնական է, այդպիսի երեխաները, այստեղ թե այնտեղ, պետք է մահանան՝ լինի ծննդատանը, թե որեւէ այլ տեղ։ Կան արատներ, որոնք համատեղելի են կյանքի հետ։ Այս հարցում մեծ դեր ունի երեխայի ծնողների որոշումը։ Եթե վերջիններս հրաժարվում են իրենց երեխայից, մենք այդպիսիներին ուղարկում ենք մանկատներ, ուր եւ ընթանում է նրանց կյանքը։

ՀԵՂԻՆԵ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ

ՍՆՆԴԱՌՈՒԹՅՈՒՆ

Մի գնեք պանիր դուռը թակողներից, փողոցից ու բակից

Մեր կենցաղում հիմնավորվել է կաթի ու կաթնամթերքի պատահական, անկառավարելի վաճառքը։ Կաթն ու մածունը կաթնաշոռն ու պանիրը մեզ հրամցվում են ոչ միայն փողոցային վաճառականներից։ Արդեն միանգամայն հանդուրժելի է դարձել այն արատավոր իրողությունը, որ կաթնավաճառն ու պանրավաճառն իրենց ապրանքն ուղղակի հասցնում են սպառողին՝ թակելով բնակարանների դռները։ Եվ տրվելով անմիջապես քթի տակից, առանց տնից դուրս գալու, մթերք գնելու հարմարավետությանը, շատերը կուլ են գնում այդ վտանգավոր գայթակղությանը։ Գյուղերում, նույնիսկ մարզկենտրոններում անասնաբույժ կադրերի սակավությունը նկատի առնելով (նույնիսկ եթե կան էլ, ավելորդ դրամ չծախսելու համար գյուղացիները հազվադեպ են դիմում նրանց), կարելի է համոզված ասել, որ այս մանր գործարարության բոլոր հեղինակները մշտապես մեզ առաջարկում են չստուգված, ուրեմն եւ կասկածելի մթերք։

Եթե կաթը եռացնելով հարուցիչների առկայության հավանականությունը վերանում է, ապա բոլորովին այլ է պանրի պարագան։ Այն անփույթ, անհեռատես կամ անգիտակ գնորդին բրուցելյոզով վարակելու միանգամայն իրական վտանգ է։ Սուր վարակիչ ալերգիկ այս հիվանդությունը երկարատեւ ընթացք ունի եւ ախտահարում է սովորաբար նյարդային եւ ոսկրահոդային համակարգերը։ Այն բնորոշվում է նաեւ մկանացավերով ու հոդացավերով, լյարդի ու փայծաղի մեծացումով։ Իհարկե, առայժմ Հայաստանում չեն արձանագրվել բրուցելյոզի վտանգավոր բռնկումներ, բայց ինֆեկցիոն բաժանմունքները միշտ էլ շարունակաբար ընդունում են նման հիվանդների։ Իսկ եթե նկատի առնենք, որ այս հիվանդության վիճակագրության ճշգրիտ հաշվարկներ երբեք էլ չեն իրականացվում (հիվանդների մի մեծ զանգված չի դիմում բժշկի, շատ են նաեւ նրանք, ովքեր ուղղակի անտեղյակ են այդ հիվանդության գոյությանն իրենց օրգանիզմում), ապա առավել հավանական է այն ճշմարտությունը, որ բնակչության մեծամասնությունը ոչ միայն չի զգուշանում, այլեւ թերագնահատում է վտանգը։ Իսկ ինչո՞ւ հիվանդ կենդանու կաթից պատրաստված պանիրը եւ ոչ թե միսն է համարվում հիվանդության տարածման աղբյուր։ Միսն, ի վերջո, եփվում է, իսկ պանիր պատրաստելիս կաթը չեն եռացնում։ Պանրի ստուգումը հանրապետական լաբորատորիայում 30-40 օր կարող է տեւել, շուկաներում նման հետազոտություններ իրականացնելու հնարավորություն չկա։ Նման դեպքերում շուկայի վաճառողները սովորաբար կենդանու առողջության վերաբերյալ փաստաթուղթ են ներկայացնում շուկայի բժշկին, որին շատ անգամ դժվար է հավաս ընծայել։ Բավարարվելով խնդրի լուծման նվազագույն տարբերակով, շուկաներում արգելվում է գոնե թարմ պանրի վաճառքը, որովհետեւ աղաջրում 2 ամիս մնալուց հետո է բրուցելյոզի հարուցիչը ոչնչանում։ Ծանր ընթացքով խրոնիկ այս հիվանդության հանդեպ դյուրաբեկ է հատկապես երեխաների օրգանիզմը, եւ հիվանդությունը շատացել է հատկապես նրանց շրջանում։ Որպես ինքնապաշտպանական հակազդեցություն պետք է վճռականորեն հրաժարվել դուռը թակողներից, փողոցից ու բակից պանիր գնելուց, որքան էլ էժան ու գայթակղիչ ներկայացվի։ Բրուցելյոզից վարակի հավանականությունն առավել մեծ է հիվանդ այծի ու ոչխարի կաթի պանիրն օգտագործելու դեպքում։

Քանի դեռ մարզերում անասնաբույժ մասնագետների բացակայությունը շարունակում է մնալ չլուծված խնդիր, վտանգը միշտ էլ լինելու է։ Մասնագետների հին սերունդն արդեն ծերացել է, իսկ գյուղակադեմիայի անասնաբուժական ֆակուլտետում ուսանող երիտասարդները, միեւնույն է, գյուղ չեն գնում։ Վերջին երկու տարվա ընթացքում մի շարք մարզերում անասնաբուժական վարժարաններ են հիմնվել, որոնք ավարտած երեխաները հետեւությամբ ընդունվում են գյուղակադեմիա՝ անմիջապես առաջին կուրս նստելով։ Նրանց հետ է կապվում ոլորտը կարգի բերելու խնդիրը, սակայն սա եւս անշոշափելի հեռանկար է։

Ա. Ջ.

Ամերիկյան կարմիր խաչի հայաստանյան գրասենյակի նոր ծրագրեր

Ամերիկյան կարմիր խաչի (ԱԿԽ) հայաստանյան ներկայացուցչության, երկրի լիազոր ներկայացուցիչ Էրիկ Բարանիկը տեղեկացրեց, որ կազմակերպությունը 2001 թ. իրականացրել է էլեկտրական գործիքների բաշխման ծրագիր։ Ծրագրի շրջանակներում մոտ 1000 գործիքներ՝ 50 հազար ԱՄՆ դոլար արժողությամբ, բաշխվել են Հայկական կարմիր խաչի ընկերությանը, Երեւանի, Գյումրու եւ Վանաձորի մոտ 40 գիշերօթիկ դպրոցների ու մանկատների, տեղական հասարակական եւ բարեգործական կազմակերպություններին։

Մայիսի 8-ին, Կարմիր խաչի եւ Կարմիր մահիկի տոնի առիթով, ԱԿԽ ներկայացուցչությունը նախատեսել է նվիրաբերել եւս 1000 էլեկտրական գործիքներ Երեւանի ավելի քան 150 միջն. դպրոցների, որոնք ունեն եւ որտեղ գործում են փայտամշակման արհեստանոցներ։ Այդ միջոցառումն իրականացվելու է ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարության հանրակրթության վարչության հետ։

Պրն Բարանիկն ավելացրեց, որ կազմակերպությունը ներկայումս իրականացնում է «Մանկական հիվանդությունների ինտեգրացված վարում» ծրագիրը Գեղարքունիքի մարզի Մարտունու համայնքի 16 գյուղերում։ Ծրագրի նպատակն է նվազեցնել մինչեւ 5 տարեկան երեխաների մահացությունը։ Ծրագիրն իրականացվում է Հայկական կարմիր խաչի ընկերության եւ ՀՀ առողջապահության նախարարության համագործակցությամբ։

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

ԱՆՏԱՌԱՀԱՏՄԱՆ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐԸ

Վանաձորը երկրաշարժին դիմացավ, սողանքներին կդիմանա՞

Վերջին ժամանակներս բնությունը ստիպեց խոսել սողանքների մասին, որոնց էլ ՀՀ իշխանությունները անտեսել եւ մոռացության էին տվել դրանք: Վտանգն օր-օրի ահագնանում է, եւ ամենասարսափելին այն է, որ մարդիկ իրենք նպաստեցին սողանքների ակտիվացմանը: Առանց այն էլ սակավանտառ Հայաստանը զրկվեց Լոռու եւ Տավուշի դրախտային անտառներից: Միամտություն կլինի կարծել, թե անտառները հատվեցին միայն ձմռանը տաքանալու, կլոր տարին ճաշ եփելու եւ ջուր տաքացնելու համար: Սա, իհարկե, դաժան ճշմարտություն է. ծայրահեղ չքավորության հասած մարդկանց փայտը գոյատեւելու հնարավորություն է տալիս մինչ օրս: Հայաստանի անտառները դաժանաբար շարունակում են հատել հիմնականում շինանյութ դարձնելու, արտահանելու նպատակով: Մասնավորապես Վանաձոր քաղաքի բնակիչները հաճախ են ականատես լինում մի քանի ժամում հեկտարներով անտառների ոչնչացմանը եւ բեռնատարներով փայտը տեղափոխելուն: Ոչ ոք, ոչ մարզպետարանը, ոչ անտառապահները հանցագործներին կանգնեցնել չեն կարող, քանզի նրանք կատարում են, հասկանալի է, իշխանության այլ օղակների հրահանգը: Փոխարենն անտառապահների ուժը պատում է շարքային քաղաքացիներին, ովքեր ծայրահեղ անհրաժեշտությունից դրդված են ծառ կտրում կամ վաղուց կտրված ծառերի չորացած ճյուղերն են հավաքում: Ստացվում է այնպես, որ տաքանալու համար ծառ չի կարելի կտրել, իսկ արտահանելու համար կարելի է: Իհարկե, որպեսզի տաքանալու համար ծառ չկտրեն, հարկավոր է սոցիալական հարցեր լուծել, քաղաքում աշխատատեղ բացել, բայց ոչ 10-15 հազար դրամ աշխատավարձով, որի դիմաց մարդիկ դարձյալ չեն կարող օգտվել գազից եւ էլեկտրաէներգիայից:

Վանաձորցիները ցավով եւ սարսափով են նայում քաղաքը շրջապատող անտառների ոչնչացմանը, որովհետեւ անմիջապես իրենք պիտի զգան էկոլոգիական աղետը: Այժմ ահազանգերը Վանաձորից շատացել են: Անտառների հատման հետեւանքով սողանքներն ակտիվացել են: Փոսի մեջ գտնվող քաղաքի բարձունքները, որոնք մի ժամանակ ծածկված էին փարթամ անտառներով, սկսել են փուլ գալ: Առայժմ զոհեր չկան, քաղաքամերձ ճանապարհներն են փակվում, մեքենաներ խրվում հողի մեջ: Հիմա մայիս ամիսն է, ի՞նչ է լինելու հետագա ամիսներին: Առանձին այդ տարածքները վտանգավոր կդառնան նաեւ հանգստացողների համար: Տեղումներն այս տարի առատ են եղել, անտառ չկա, որ ծառերը հողը պահեն:

1988-ի երկրաշարժից հետո ոչ մի վանաձորցու մտքով չէր անցնում, որ երկրաշարժից սարերը փուլ կգան: Այժմ մարդիկ չգիտեն, թե ինչ կլինի նույնիսկ թույլ երկրաշարժի ժամանակ: Իսկ սեյսմոլոգներն անընդհատ զգուշացնում են, որ տարածաշրջանում երկրաշարժերի հավանականությունը մեծացել է: Վանաձորում մեծամասնություն են կազմում սեփական առանձնատները, որոնք ձգվում են մինչեւ անտառի փեշերը: Առաջին հերթին հենց այդ տներն են վտանգի տակ: Եթե սողանքներն ակտիվանան, բնակիչները կզրկվեն իրենց տուն ու տեղից: Պետությունը կարո՞ղ է այդ մարդկանց վնասը հատուցել, սեփական առանձնատների գումարներ կարո՞ղ է վճարել: Թե՞ մի քանի գրոշ կտա, որպեսզի սեփական առանձնատան մեջ ծնված եւ մեծացած մարդիկ ապրեն երկու սենյականոց բնակարաններում: Ավելի լավ չի՞ լինի, եթե շատացնեն ծառատնկումները, արգելեն անտառների հատումը գոնե Վանաձորին հարակից տարածքներում: Եթե աշխարհում քաղաքների մերձակա տարածքները անտառապատում են, Հայաստանում նույնիսկ քաղաքամերձ անտառները չեն խնայում՝ հազարավոր մարդկանց կյանքը վտանգելով: Այս հարցում անմիջականորեն ՀՀ նախագահի միջամտությունն է անհրաժեշտ, քանզի վաղը ուշ կլինի: Իսկ նրանք, ովքեր հսկայական շահույթներ են ստանում փայտից, համոզված ենք՝ խղճի խայթ չեն զգալու կատարված ողբերգության համար այնպես, ինչպես խղճի խայթ չզգացին հանրապետության այն ղեկավարներն ու շինարարները, որոնց մեղքով 88-ին ավերակների վերածվեցին Գյումրին եւ Սպիտակը: 88-ի երկրաշարժին Վանաձորը դիմացավ, սողանքներին կդիմանա՞:

Ա. ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ

ԱԶԳԱՄԻՋՅԱՆ

Ադրբեջանցի վարորդները հասնում են Այրում կայարան, Նոյեմբերյանի շրջան

Իսկ Սադախլոյում հայկական եւ ադրբեջանական պետհամարանիշներով ավտոմեքենաները կանգնում են կողք-կողքի՝ ապրանքներ բեռնաթափելու

Վրաստանի քաղաքացի, ազգությամբ ադրբեջանցի վարորդներն առանց դժվարության հասնում են Հայաստանի սահմանային Այրում երկաթգծային կայարան եւ Ռուսաստան մեկնող հայերին առաջարկում իրենց մեքենաներով հասցնել Վլադիկավկազ, Ցխինվալ (չճանաչված Հարավային Օսիայի մայրաքաղաքն է):

Երեւան-Թբիլիսի գնացքն Այրում է հասնում գիշերը՝ ժամը 4:30-5:30-ի սահմաններում, եւ օրերս Վրաստանի մայրաքաղաք մեկնող «Ազգի» թղթակիցը տեսավ գնացքի վագոններում շրջող, մատչելի գներով եւ ապահով Վլադիկավկազ, Ցխինվալ հասցնելու պատրաստակամությամբ ադրբեջանցի տաքսու վարորդների:

Հայ-վրացական սահմանային անցակետից մինչեւ Այրում կայարան մոտ 10 կմ է, մինչեւ Նոյեմբերյան՝ մոտ 30 կմ: Տաքսու վարորդ Ադիլը, Ահմեդը, վրաստանաբնակ ադրբեջանցի այլ տաքսու վարորդներ ասում են, որ Ռուսաստան մեկնող հայերն ավելի շատ վստահում են իրենց՝ Վրաստանի ադրբեջանցիներին, քան վրացի եւ հայ վարորդներին: Նախ, գնի հարցում ադրբեջանցիների հետ ավելի հեշտ է սակարկել, ապա, ի տարբերություն վրացի եւ հայ վարորդների, ադրբեջանցիները վրացական ճանապարհային ոստիկանների հետ կապ չեն պահպանում եւ Ռուսաստան մեկնող հայերին չեն «ծախում»: Այլեւս նորություն չէ այն փաստը, որ վրացի ճանապարհային ոստիկանները «բարոյականության եւ հումանիզմի» շրջանակներում հայերից ու Վրաստանի տարածքով Ռուսաստան մեկնող Ադրբեջանի քաղաքացիներից փող են շորթում:

Նկատենք, որ հայ-վրացական սահմանային Սադախլոյի շուկայում հայերն ու ադրբեջանցիները լավ հարաբերություններ են պահպանում, միմյանց ավելի շատ են վստահում, քան հայերն ու վրացիները կամ վրացիներն ու ադրբեջանցիները: Տողերիս հեղինակը, հաճախակի կտրելով հայ-վրացական սահմանը, նկատել է, թե ինչպես հայկական պետհամարանիշներով ավտոմեքենաները Սադախլո գյուղում (Վրաստանի այս բնակավայրում ապրում են գերազանցապես ադրբեջանցիներ եւ մի քանի տասնյակ հայ ընտանիքներ) Սեւանա լճի սիգը, Գավառի կարտոֆիլը, Սպիտակի գազարն անմիջականորեն, առանց միջնորդի վաճառում են Սադախլո ժամանած Ադրբեջանի առեւտրականներին:

Հայաստանի իշխանությունների պատրաստակամությունը՝ առանց երրորդ կողմի միջնորդության, անմիջականորեն առեւտրատնտեսական կապեր հաստատել Ադրբեջանի հետ, արժանանում է պաշտոնական Բաքվի մերժողական պատասխանին: Մյուս կողմից, Հայաստանի եւ Ադրբեջանի առեւտրականները շարունակում են անմիջական առեւտուրը, ճիշտ է՝ առայժմ Վրաստանի տարածքում:

Հայ եւ ադրբեջանցի ժողովուրդների հարաբերությունների ապագան այնքան էլ անհուսալի չէ, ինչպես կթվա շատերին: Վրաստանի Մառնեուլի շրջանում կան բնակավայրեր, որտեղ խառն ապրում են հայեր եւ ադրբեջանցիներ: Առիթ եմ ունեցել զրուցելու նրանցից շատերի հետ: Անգամ ղարաբաղյան պատերազմի տարիներին նրանք չեն ընդհարվել, միմյանց այսօր էլ չեն նայում շեղ աչքերով:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ
Այրում-Սադախլո-Մառնեուլ

Ես համամլեցի եմ

Ասում է Բոստոնում ծնված ու մեծացած հայ ամերիկուհին

Հայաստան հենց առաջին այցելությունը մինչեւ հիմքերը ցնցեց այն կառույցը, որ ամերիկյան դաստիարակություն էր կոչվում, հանկարծակիի բերեց աղջկան: Տատն ու պապը Վանի ու Արաբկիրի եղեռնից փրկվածների ոստեր են, որ ապաստանեցին հեռավոր Բոստոնում: Քերրին 4-րդ սերնդի ներկայացուցիչ է, ում սովորաբար անվերադարձ կլանում է ձուլման անդիմադրելի ալիքը: Մայրը հագուստ արտահանող բոստոնյան ոչ անհայտ մի կազմակերպության կառավարիչ է, հայրը՝ կապի ոլորտի առաջատար մասնագետ:

Կենտրոնում կանգնածը Քերրի Խաչատրյանը:

Նրանք հայերեն այլեւս չեն խոսում, թերեւս միայն ազգանունն է մնացել հայկական: 27-ամյա Քերրի Խաչատրյանը Հայաստան գալուց առաջ նույնպես ոչ մի բառ չգիտեր հայերեն: Նախնիների եւ իր արմատներին հաղորդակցվելու անգիտակցական մղումը կամ գուցե նախախնամության կամքն էր, որ կես տարի առաջ աղջիկը եկավ Հայաստան: Եվ կատարվեց անսպասելին: Ընդամենը 7 ամսում նա հայերեն սովորեց, խոսում եւ բացատրվում է ամերիկահայկական խառը շեշտադրությամբ, զարմանալի սահուն ու գրագետ: Մասնագիտությամբ հողեբան մշակութաբան է, ուսանել եւ աշխատել է նաեւ Նյու Յորքում, ամերիկյան ժողովրդական արվեստի ճանաչված գիտակ Մարթա Ստյուարտի մոտ: Անդամագրվել է «Հայ կամավորների միությանը», որի անդամները՝ տարբեր կոչումների ու մասնագիտության տեր անձինք, իրենց հոգու պարտքն են համարում գալ Հայաստան ու մեկ տարի անվճար աշխատել այստեղ: Իսկ Քերրին պարզապես սիրահարվեց այս երկրին ու մարդկանց: Ու, թեեւ իր խոստովանությամբ, եկել էր այստեղ՝ իր մասնաբաժնով օգնելու, ինքն է շատ բան սովորել ու սովորում է իր հայրենիքից: Ի՞նչն է այստեղ գրավել աղջկան: «Իմ կյանքում չեմ տեսել այնպիսի հյուրասիրություն, որ լինում է այստեղ՝ Հայաստանում», ասում է նա, ում հոգում ամերիկյան կենցաղի նյութապաշտությանը հակված կանոնիկ սկզբունքները բախվել են արտասովորին:

– Իսկ ամերիկացիները հյուրասեր չե՞ն:

– Իհարկե, հյուրեր ընդունում են, բայց ոչ այս կարգով: Եվ զգում եմ, որ իմ իսկական տուն ու տեղն այստեղ է, իմ հայրենիքը սա է: Սա շատ կարեւոր զգացողություն է ինձ համար:

Քերրին հիմա բնակվում է Սպիտակ քաղաքի իտալական թաղամասում, Սպարտակ Սաթոյանի ընտանիքում: Դա օգնում է, որ հայերենն ավելի արագ յուրացնի: Երբ գալիս էր Սպիտակ, մտածում էր, որ երկրաշարժի սարսափներ տեսած մարդկանց կողքին ապրելը տխուր կլինի:

– Այդ մարդիկ շատ վատ վիճակում են ապրում, բայց շատ ջերմ են, ավելին, քան զգացի Երեւանում: Եվ անվերջ փորձում են ուրախություններ գտնել, մոռանալ հոգսերը: Ես այնքան եմ կապվել նրանց, որ երբ հարցնում են՝ որտեղացի՞ ես, ասում եմ՝ Համամլուից (Սպիտակի հին անունն է):

Քերրին մի հետաքրքրական իրողություն է փաստում սփյուռքում ծնված հայ երիտասարդության այսօրվա տրամադրությունների վերաբերյալ: Իր նման, իրեն տարեկից շատ-շատերը, որ երբեւէ չեն տեսել Հայաստանը, մտածում են գալ ու հաստատվել այստեղ, քանի որ չեն ուզում կորցնել «իրենց հայությունը»: Բայց այստեղից էլ շատերը գնում են: Ցավալի այս իրականությունը թեեւ հասկանալի, բայց տխրեցնում է աղջկան:

Քերրին Սպիտակի «Վերածնունդ» արվեստի դպրոցում անվճար անգլերեն է ուսուցանում երեխաների 3 խմբի եւ նույնիսկ «Հայկական ժողովրդական արվեստի հիմունքներ» է դասավանդում: Զարմանալի է, բայց իրողություն, որ 7 ամսվա ընթացքում աղջիկը հասցրել է ծանոթանալ մեր կիրառական արվեստին եւ հետազոտել: Այցելել է Սպիտակի լեռնանցք, Արեւաշող, Շենավան, Ջրաշեն, Սարամեջ գյուղերը, փնտրել ու գտել ժողովրդական ստեղծագործության հին նմուշներ, հրապուրվել գորգերի ու կարպետների, ասեղնագործ, կավե ու արծաթե իրերի ինքնատիպ նախշերով ու ինքն էլ սովորել ստեղծել «այդ սիրուն զարդանախշերը»:

Քերրին հանդիպեցի պատահականության բերումով, Զատկի տոնին նվիրված երեւանյան ցուցահանդեսներից մեկում, ուր նա ներկայացրել էր իր եւ դպրոցի մեծահասակների խմբի աշխատանքները՝ փայտե զարդանախշեր, կավե սկահակներ, ժպտուն ու գունազեղ գործվածքներ: Իր կյանքը հիմնովին փոխած այս ամենի մասին Քերրին գրել է ծնողներին, եւ ամերիկյան գործարար ոգուն հավատարիմ՝ միասին որոշել են «այսքան հետաքրքրական, համ կավից, համ փայտից զարդանախշերն ու մյուս գործերը» ներկայացնել Բոստոնում ու վաճառել: Քերրին պատմում է, որ արդեն իսկ շատ աշխատանքներ մեծ հետաքրքրություն են առաջացրել ամերիկացի գնորդների մեջ եւ հաջողությամբ վաճառվել են: Իսկ իր համար ամենաուրախալին այլ է՝ աղջկա հրավերով այս տարի առաջին անգամ Հայաստան կգան նաեւ իր տատն ու պապը, հայրն ու մայրը: Իսկ ինքը հաստատ որոշել է մնալ ու ապրել Հայաստանում:

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

Երիտասարդները հեռանում են Արավուսից

Արավուսը Գորիսի ենթամարզի սահմանամերձ գյուղերից է: 56 ծուխ, 213 բնակիչ ունի: 55-ը դպրոցահասակ են: «Ընթացիկ ուսումնական տարվա շեմին 4 ընտանիք թողեց գյուղը, դպրոցահասակ երեխաների թիվը միանգամից 13-ով պակասեց: Հեշտ չէին այդ բաժանումները: Նրանց փոքր-ինչ հասկանալու համար գոնե մի գիշեր պիտի մնալ գյուղում եւ տեսնել, թե առավոտները ո՞ր ժամին են գյուղի երեխաները խմբվում ու ճանապարհվում դեպի մեր գյուղից 2,5-3 կմ հեռու գտնվող Տեղ գյուղ: Հիմա դեռ ոչինչ՝ օրերը երկարել են: Ձմռանը ժ. 6.30-7-ին, երբ դեռ աստղազարդ գիշեր է, երեխեքը հավաքվում են ու մահակներով ճանապարհ ընկնում. լեռնոտ երկիր, դաժան, ձյունառատ ձմեռ, սոված գել ու գազան, որ մինչեւ գյուղամեջ են հասնում: Գյուղի դպրոցը եռամյա է՝ իր 12 երեխայով, 43-ը սովորում են Տեղում: Եռամյա կոչվածը դպրոցի տնազ էլ չէ, փայտաշեն այս հյուղակում ե՛ւ դպրոցն է, ե՛ւ իմ ընտանիքը, ե՛ւ... գյուղապետարանը», պատմում է գյուղապետ Արգամ Հովսեփյանը եւ ավելացնում. «Խմելու ջուրը գյուղից 1,5 կմ ներքեւ է՝ Նաղդալի ձորում: Ոռոգման ջուր ասվածը մարող հիշողություն է: Գրադարանն ու ակումբի շենքն էլ հրետակոծությունից կիսավեր են: Թե խմելու ջուրը գյուղ հասնի, ինչպես 10-15 տարի առաջ էր, գուցե մեղմվի գյուղը թողնելու մարդկանց ցանկությունը: Երեւի շատ բան՝ խողովակաշարերից բացի, պետք չէ. ահագին բան պահպանվել է:

«Ազգի» մշտական ընթերցողներից եմ: Վերջերս հաճախակի եմ կարդում, որ ՀՌԱԿ-ը համագործակցում է Ռուսաստանի հայերի միության հետ, որ ինքն էլ մեծ ծրագրեր ունի, որ Սյունիքին, սահմանամերձ գյուղերին, առանձնապես դպրոցներին ուշադրություն է դարձվելու: 96 թ.-ից գյուղապետ եմ: Բազմիցս տասնյակ ատյանների եմ դիմել, խոսացել եմ ու հանգստացրել, բայց դպրոցահասակ երեխաներով երիտասարդ ընտանիքների այս արտահոսքը մեզ վախեցնում է, չնայած այսօր գյուղում դեռ շատ երիտասարդներ կան, դեռ հարսանիք ու ծնունդ կա, բայց հենց դպրոցի հերթը գա, գիտեմ՝ գնալու են: Իմ, ողջ գյուղի, արդեն իսկ ճամպրուկային տրամադրությամբ ընտանիքների անունից ահազանգում-խնդրում ենք (գուցե կառավարությունն էլ ականջ դնի)՝ փորձեք զգալ մեր գյուղի ցավը եւ մի բան մտածել, օգնել: Հիշեք, խնդրում ենք, ոչ մի արավուսցի առանց արցունքի չի թողնում իր հայրական տունը»:

ԼԵՆԱ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ
Գորիս

ՀԱՅԵՐԸ ՄՈՍԿՎԱՅՈՒՄ

«Խնդա՞նք, թե՞ լաց լինենք»

Ռուսաստանի մամուլում հակակովկասյան «լուրջ» նյութերի կողքին երբեմն հանդիպում ես ազգամիջյան անառողջ հարաբերություններին առնչվող այնպիսի տրագիկոմիկ դեպքերի վերաբերյալ լրատվությունների, որ չես իմանում, ինչպես ասում ենք, խնդա՞ս, թե՞ լաց լինես: Օրինակ, այսպիսի մի պատմություն: Մոսկվայի մանկապարտեզներից մեկում մի երեխա իրեն «օրենքով գողի» պես է պահում՝ ծեծ է տալիս ուրիշ երեխաների, պատռում է նրանց շորերը, ձեռ է առնում եւ այլն: Մի տխուր օր այդ «հեղինակությունը» ծեծում է նաեւ նոր-նոր մանկապարտեզ հաճախող մի ադրբեջանցի երեխայի: Վերջինիս հայրը, ճանաչված ատամնաբույժ, բողոք է հայտնում մանկապարտեզի ղեկավարությանը կատարվածի առթիվ, զանգում է քրեական երեխայի մորը, «պատիվ» պահանջում եւ այլն: Մի քանի օր հետո, երբ ատամնաբույժը երեկոյան գալիս է տուն տանելու իր մանչուկին, նրան է մոտենում մի ռուս տղամարդ «մի խումբ» ընկերներով, որոնք էլ խեղճ ադրբեջանցուն բռնի մտցնում են իրենց մեքենայի մեջ եւ հեռացնելով մանկապարտեզի տարածքից, շան թակ են տալիս ինտելիգենտ կովկասցուն մինչեւ ուղեղի ցնցումը: Պարզվում է, որ այդ ռուսը «խուլիգան» երեխայի հայրն է. ո՞նց թե, սեւամազ շան որդի, մեր երկրում դու իմ տղային բան ասե՞ս:

Կամ մի ուրիշ զավեշտ: Հայաստանցի մի ջահել երաժիշտ յարի հետ Մեծ թատրոնում զբաղեցնում են տոմսով իրենց հասանելիք տեղերը: Ներկայացումը չսկսած մոտենում է մի ռուս տղամարդ նույնպես կին արարածի հետ եւ ներկայացնելով նույն տեղերի տոմսերը, պահանջում է ազատել աթոռները: Բնականաբար հայը, ցույց տալով իր նույնքան «օրինական» փաստաթուղթը, հրաժարվում է կատարել ռուսի հրամանը: Վերջինս կատաղելով, հային անվանում է չեչեն եւ զգուշացնում, որ այս անգամ չեչեններին չի հաջողվի գրավել ռուսական մշակույթի ամենահայտնի օջախը: Հայն էլ, ըստ երեւույթին, (կարելի է ենթադրել) վիրավորվելով, որ իրեն բանդիտի, տեռորիստի ու մուսուլմանի տեղ են դնում, ինչպես հարկն է պատասխանում է հակառակորդին եւ փոխադարձ «մատ»-ը վերածվում է լուրջ տուրուդմփոցի՝ կապտուկների հեռանկարով:

Իսկ հիմա պատմեմ վավերական մի դեպք: «Նորդ Օստի» լարված օրերին շտապ տեղ պիտի գնայի եւ կանգնեցրի մասնավոր մի մեքենա: Վարորդի մռայլ մռութին գրված էր, որ հայրենակից է: Հա՞յ ես, հարցնում եմ: Բա ի՞նչ զահրումար եմ, նյարդայնացած պատասխանում է նա ու դեմքով շուռ գալիս իմ կողմը: Տեսնեմ ձախ աչքի տակը կարմիր «պոպոք» է դուրս ընկել: Ի՞նչ է պատահել, հարցնում եմ: Այ ցավդ տանեմ, սրտակոտոր ասաց նա, քիչ առաջ կանգ առա կարմիր լույսի տակ: Մեկ էլ կողքի մեքենայից դուրս եկավ էշ կերած-էշ մեծացած մի աժդահա ռուս տղամարդ, բացեց դուռս ու բռունցքով մի լավ «հագցրեց» ինձ: Արա ի՞նչ ես անում, շշկռված գոռացի ես իմ կոտրած ռուսերենով: Ռուսը, որ պատրաստվում էր հերթական հարվածը հասցնելու, կանգ առավ. բախտդ բերեց, որ «արա» ես, չեչեն չես, թե չէ դիակդ էի փռելու, մռլտաց նա ու գնաց նստեց իր մեքենան: Ախպեր ջան, դիմեց ինձ դարդոտած զրուցակիցս, ի՞նչ մեղքս թաքցնեմ, երկրորդ հարվածին երեւի չդիմանայի, ոնց որ երկաթ լիներ սրիկայի բռունցքը: Ախր ի՞նչ գործ ունեմ ես էս անտեր քաղաքում, հանկարծ գոչեց նա:

Չցանկանալով խոսակցությունը փոխադրել քաղաքական դաշտ, հանգստացրի տառապյալին, խոսեցինք դեսից-դենից ու պարզվեց, որ նա իմ հայրենի Տավուշից է: Լավ. ինչո՞վ ես զբաղվում Մոսկվայում, հարցրի նրան: Գրողն եմ անում, լուրջ ու ամենայն արժանապատվությամբ պատասխանեց երկրացիս:

Հայի բախտ: Մարդը նորակոչ Տավուշի մարզի Այգեձոր գյուղից եկել է հսկա մեգապոլիս...«գրողն» անելու: Եվ քիչ է մնում դառնա չեչենական ահաբեկչության անմեղ զոհ...

ՌՈՒԲԵՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ
Մոսկվա

Թուրք-հայ գործարար միության ԵՄ-ի մասնաճյուղը բախվում է սփյուռքի հակազդեցությանը

«Ազգն» ապրիլի 30-ի համարում տեղեկացրել էր Բրյուսելում Եվրախորհրդարանի նախաձեռնությամբ Հայաստան-Թուրքիա հարաբերություններին նվիրված խորհրդաժողովի կազմակերպման, ինչպես նաեւ Թուրք-հայ գործարար միության ԵՄ-ի մասնաճյուղի ստեղծման մասին: Տեղեկության համար հիմք էր ծառայել «Ակօսի» ապրիլի 11-ի համարը, որտեղ մասնաճյուղի հիմնադիր անդամներից Նիկոլա Դավիթյանը ներկայացված էր որպես Հայկական կազմակերպությունների եվրոպական ֆորումի գլխավոր քարտուղար:

Ապրիլի 25-ի համարում «Ակօսը» վերստին անդրադարձավ Թուրք-հայ գործարար միության ԵՄ-ի մասնաճյուղին եւ սփյուռքի այն հակազդեցությանը, որն առաջ էր բերել այդ մասնաճյուղի ստեղծումը Բրյուսելում: Մասնավորապես «Հայ դատի» եվրոպական գրասենյակի տնօրեն Լորան Լեյլեքյանը Թուրք-հայ գործարար միությանը մեղադրել է Թուրքիայի հարցում Եվրախորհրդարանին ապակողմնորոշելու մեջ եւ եվրամիությունից պահանջել է ծուղակը չընկնել:

Հատկանշական է, որ երբ «Հայ դատի» գրասենյակը հակազդեցություն է ցուցաբերել վերոհիշյալ միության ԵՄ-ի մասնաճյուղի ստեղծման առթիվ, ապա մասնաճյուղի հիմնադիր անդամներից Նիկոլա Դավիթյանն էլ գրություն է հղել «Ակօսին»՝ զգուշացնելու, որ ինքը Հայկական կազմակերպությունների եվրոպական ֆորումի գլխավոր քարտուղարը չէ, այդ պաշտոնը վարում է Շվեյցարիայից Թորոս Սաղերյանը: Նա ընդամենը վերոհիշյալ ֆորումի եւ Բելգիայի հայկական ասամբլեայի շարքային անդամ է:

Ինչ վերաբերում է Թուրք-հայ գործարար միության ԵՄ-ի մասնաճյուղում Դավիթյանի գործունեությանը, ապա նա ասել է, որ դա իր անձնական նախաձեռնությունն է եւ չի ներկայացնում ֆորումը:

Հ. Չ.

Վրաստանը պատրաստվում է կարգ ու կանոն հաստատել... Իրաքում

7000 բանտարկյալներ հացադուլ են հայտարարել

Թբիլիսիում ԱՄՆ դեսպան Ռիչարդ Մայլսը երեկ հայտարարեց, որ Վրաստանը կարող է ակտիվ մասնակցություն ունենալ Իրաքի հետպատերազմյան վերականգնողական աշխատանքներին, ինչպես նաեւ այդ երկրում կարգ ու կանոն հաստատելու նպատակով Բաղդադ ուղարկել ոստիկանական ուժեր:

Դեսպան Մայլսը մի քանի օր առաջ հայտարարել էր, որ հնարավոր է նաեւ վրացական զումարտակի ուղարկումն Իրաք: «Վրաց զինվորականներին Իրաք ուղարկելու հարցը քննարկման փուլում է, վերջնական որոշում դեռեւս չի ընդունվել: Մայիսի 10-ից հետո, երբ ավարտվի վրացական երկրորդ զումարտակի ուսուցման ծրագիրը, կընդունվի վերջնական որոշում: Այս հարցով խորհրդակցություններ եմ ունենում Վրաստանի նախագահի եւ պաշտպանության նախարարի հետ», ասել էր Մայլսը:

«Ուսուցում եւ հանդերձավորում» ծրագրով ԱՄՆ զինվորական մասնագետներն արդեն պատրաստել են վրացական մեկ զումարտակ:

Երեկ Վրաստանի անվտանգության խորհրդի քարտուղար Թեդո Ջափարիձեն հաստատեց տեղեկությունը, որ մայիսի կեսերին կարճաժամկետ այցով Թբիլիսի է ժամանելու ԱՄՆ պետքարտուղար Քոլին Փաուելը: Նախօրեին Վրաստանի արտգործնախարարությունը եւ Թբիլիսիում ԱՄՆ դեսպանությունը չէին հաստատել Փաուելի Վրաստան այցելության մասին տարածված տեղեկությունը:

Մինչ Վրաստանը պատրաստվում է կարգ ու կանոն հաստատել Իրաքում, վրացական բանտերում շարունակվում է նախօրեին հայտարարված համընդհանուր հացադուլը: Ըստ տարբեր հաղորդագրությունների, 4500-7000 կալանավորներ պահանջում են վերանայել իրենց նկատմամբ ընդունված որոշումը եւ կայացնել արդար դատավճիռ:

Սա վրացական բանտերում արտակարգ իրավիճակի առաջին դեպքը չէ: Հունվարի վերջերին Թբիլիսիի բանտում կազմակերպվել էր ապստամբություն, որի ընթացքում մոտ 60 բանտարկյալներ ստացել էին տարբեր աստիճանի վնասվածքներ: Բախումներից տուժել էին երեք ոստիկաններ:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ
Թբիլիսի

ՔԱՇՄԻՐԻ ՀԱԿԱՄԱՐՏՈՒԹՅՈՒՆ

Պակիստան-Հնդկաստան երկխոսությունը վերսկսվում է

2001 թ. հուլիսին Ագրայում կայացած գագաթաժողովից ի վեր Հնդկաստանի եւ Պակիստանի վարչապետները որեւէ կապ չէին ունեցել: Ի վերջո երկուշաբթի երեկոյան Պակիստանի վարչապետ Միր Զաֆարուլլա Խան Ջամալին զանգահարեց իր հնդիկ պաշտոնակից Աթալ Բեհարի Վաջպայիին:

«Ֆիգարո» թերթը գրում է, որ հեռախոսազանգն անակնկալ է եղել Վաջպայիի համար, քանի որ միջուկային տերություններ Հնդկաստանի ու Պակիստանի հարաբերությունները վերջին 18 ամիսներին խիստ լարված էին, իսկ անցյալ տարվա հունիսին քիչ էր մնում պատերազմ ծագեր:

Հեռախոսազրույցի ընթացքում Ջամալին իր հնդիկ պաշտոնակցին հրավիրել է Իսլամաբադ, Վաջպային էլ Ջամալիին է հրավիրել Դելի: Խոսվել է նաեւ երկու երկրների տնտեսական, մշակութային ու մարզական կապերը վերականգնելու մասին: Պակիստանի տեղեկատվության նախարար Շեյխ Ռաշիդի խոսքերով, «սառույցը հալվել է, եւ սա լավ սկիզբ է»:

Իրականում հեռախոսազանգն այնքան էլ անսպասելի չպետք է համարել, քանի որ ապրիլի 18-ին հնդկական Քաշմիրի կենտրոնում Սրինագար կատարած այցելության ժամանակ Վաջպային «բարեկամության ձեռք էր մեկնել» Պակիստանին եւ երկխոսության կոչ արել: Դա իրոք անսպասելի էր հնդկա-պակիստանյան լարված հարաբերություններում: 1947 թ. Պակիստանի ստեղծումից ի վեր Քաշմիրն իսկական կռվախնձոր է դարձել Դելիի եւ Պակիստանի միջեւ: 1989 թ.-ից Հնդկաստանը Պակիստանին մեղադրում է այնտեղ ապստամբ իսլամիստ արմատականներին աջակցելու մեջ, որոնք բազմիցս ներխուժել են Հնդկաստանի տարածք:

Վաջպայիի այցից մեկ շաբաթ անց Պակիստանի նախագահ, գեներալ Փերվեզ Մուշարաֆը հավանություն էր տվել երկխոսության առաջարկին: Ապա Պակիստանն առաջարկել էր սաուդցի եւ իրանցի դի-

տորդներ տեղաբաշխել Քաշմիրը կիսող վերահսկման գծի երկայնքով, որպեսզի զինյալ արմատականները չթափանցեն Հնդկաստան: Դրանով Իսլամաբադը փաստորեն խոստովանել էր սահմանախախտումների գոյությունը:

Միջազգային ընկերակցությունն ակնկալում է հնդկա-պակիստանյան մոտալուտ բանակցություններ: Միջուկային երկու տերություններին հաշտեցնելու նպատակով ԱՄՆ-ը որոշել է մայիսի 5-ին եւ 11-ին տարածաշրջան գործուղել փոխարտգործնախարար Ռիչարդ Արմիթիջին: Բացի դրանից, հնդկա-պակիստանյան հակամարտությունն օրակարգի գլխավոր հարց է դառնալու Էվիանում (Ֆրանսիա) հունիսին կայանալիք «Մեծ ութնյակի» գագաթաժողովում:

Փաուելը շրջագայություն է սկսել Եվրոպայում

ԱՄՆ պետքարտուղար Քոլին Փաուելը երեկ վաղ առավոտյան Վաշինգտոնի մերձակա «Էնդրյուս» օդային ռազմակայանից մեկնել է Եվրոպա: Ֆրանսպրեսի տվյալներով, եռօրյա շրջագայության ընթացքում նախատեսված են այցելություններ Մադրիդ, Տիրանա, ապա Մերձավոր Արեւելք:

Երեկ Մադրիդում Փաուելն Իսպանիայի վարչապետ Խոսե Մարիա Ազնարի հետ մասնավորապես քննարկել է Իրաքի հետպատերազմյան կառավարմանն առնչվող հարցեր:

Այսօր Ալբանիայի մայրաքաղաք Տիրանայում նախատեսվում է ստորագրել «Ադրիատիկ ծովի գործընկերության խարտիա», որի մասնակիցներն են Մակեդոնիան, Խորվաթիան եւ Ալբանիան: Այդ փաստաթղթի շնորհիվ Վաշինգտոնն ակնկալում է դյուրացնել հիշյալ երեք երկրների մուտքը եվրատլանտյան կառույցներ:

Շաբաթ օրը Փաուելը կմեկնի Բեյրութ եւ Դամասկոս, որպեսզի Լիբանանի եւ Սիրիայի իշխանություններին խնդրի դադարեցնել օգնությունը պաղեստինամետ «Համաս» եւ «Հզբոլլահ» արմատական խմբավորումներին: Վաշինգտոնում երկյուղ ունեն, թե դրանք գործողությունները ակտիվացնելու են իսրայելա-պաղեստինյան հաշտության բանակցությունները ձախողելու համար:

Փաուելը Վաշինգտոն կվերադառնա շաբաթ ուշ երեկոյան:

Գերմանիայում իրենց կյանքն ապահովագրած Հոլոքոստի զոհերի ցանկը ինտերնետում

Հրեաների ողջակիզման՝ Հոլոքոստի ժամանակաշրջանին առնչվող ապահովագրական պահանջների հանձնաժողովը չորեքշաբթի օրվանից ինտերնետ ցանցում հրապարակում է 2-րդ աշխարհամարտից առաջ Գերմանիայում իրենց կյանքն ապահովագրած անձանց ցանկը: Ասոշիեյթեդ պրես գործակալության տվյալներով, այն ընդգրկում է մոտ 380 հազար անուն:

Ապահովագրական վճարների մեծ մասը մինչեւ օրս չի կատարվել: Գրեթե բոլոր ապահովագրվածները ֆաշիստական Գերմանիայում ապրած հրեաներ են:

Գերմանիայի եւ ԱՄՆ-ի համաձայնագրերի շրջանակներում վճարումներն իրականացնում են գերմանական ապահովագրական ընկերությունները, սակայն դրանց մի մասը մերկացվել է ապահովագրվածներին առնչվող տեղեկությունների պարտակման մեջ:

Վերոհիշյալ միջազգային հանձնաժողովն ստեղծվել է բոլոր վճարումների ճշտությունն ստուգելու նպատակով: Եվ ապահովագրված անձանց ցուցակների հրապարակման ներկայիս ձեռնարկումն ապահովագրական ընկերությունների վրա ներգործելու քաղաքականության բաղկացուցիչ մասն է: Հանձնաժողովի նպատակն է հասնել բոլոր փոխհատուցումների լրիվ վճարմանը:

Նոր հրապարակվող ցանկում կա մոտ 160 հազար նոր անուն. այդ մարդկանց վերաբերյալ տեղեկություններ են հայտնաբերվել հանձնաժողովի հետազոտությունների ընթացքում:

Անցյալ տարվա սեպտեմբերին հանձնաժողովը եւ ապահովագրական ընկերությունները համաձայնության եկան ապահովագրերով 100 մլն դոլար եւ տարբեր երկրների հրեական բարեգործական հիմնադրամներին 175 մլն դոլար վճարելու շուրջը: Ապահովագրական վճարումների նոր հայցերով հանձնաժողովին կարելի է դիմել մինչեւ սեպտեմբեր:

Պ. Ք.

Կենսագրությամբ հաստատված հիմնադրույթներ

Մի հայացք ՀՌԱԿ նախընտրական պլատֆորմի հիմնադրույթներին

ՀՀ Ազգային ժողովի ընտրություններից մեկ ամիս առաջ հրապարակվեցին Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության նախընտրական պլատֆորմի հիմնադրույթները, որոնցում առանձին մաս են կազմում մշակույթի ոլորտին վերաբերող հարցերը:

«Հայ մշակույթը հայ ժողովրդի հոգեւոր տարածքն է,- նշված է ՀՌԱԿ պլատֆորմում: - Պատմական պայմանների եւ ազգային առանձնահատկությունների բերումով այդ տարածքը շատ ավելի ընդարձակ է, քան հայկական աշխարհագրական տարածքները: Պետական աջակցությամբ, հայաստանյան եւ սփյուռքյան հիմնադրամների, հասարակական կազմակերպությունների ջանքերով պետք է առավել ընդարձակել այդ տարածքը, առավել բացվել այլ մշակույթների առջեւ, մշակույթի բնագավառում տանել «ծավալապաշտական» քաղաքականություն, միաժամանակ պահպանելով հայ մշակույթի եզակիությունը՝ հանդիսանալ արեւելյան եւ եվրոպական մշակույթների միջեւ յուրօրինակ սինթեզ»:

ՀՌԱԿ-ը չի ընդունում հարկային այն մոտեցումը, որ այժմ հանդես է բերվում արվեստի գործերի արտահանման, գրահրատարակչության, մշակութային օջախների գործունեության ասպարեզում: Նման հարկերից ու մաքսերից ստացվող գումարները շատ ավելի քիչ են, քան մշակույթի ասպարեզում պետբյուջեից ծախսված գումարները, հետեւաբար ինքնաֆինանսավորման խթանման համար կարելի է մշակույթի ոլորտն ազատել հարկային նման բեռից եւ եղած սուղ միջոցներն օգտագործել երիտասարդության մշակութային դաստիարակության համար:

Բնավ պատահական չէ, որ ՀՌԱԿ-ը ազգային շահերի ամենակարեւոր հիմնադրույթների շարքում կարեւորում է հայ ազգային մշակույթի, հայոց հոգեւոր աշխարհի պահպանման ու հարստացման գերակայությունը: 118-ամյա կուսակցությունը սփյուռքում գործած 70-ամյա ժամանակաշրջանում մեծ ջանքեր է ներդրել ազգապահպանման խնդիրներին: Եթե հաշվի առնենք այն հանգամանքը, որ կուսակցության ղեկավարներից՝ ատենապետներից մեկը եղել է հայ գրականության մեծերից մեկը՝ Վահան Թեքեյանը (նա ՌԱԿ-ը ղեկավարել է 1921-1922 թթ.), ապա լիովին հասկանալի կդառնա կուսակցության մշակութային ծրագրերի կարեւորությունը: Վահան Թեքեյանի ատենապետության ժամանակներում կուսակցությանը անդամագրվեցին սփյուռքահայ բազմաթիվ մտավորականներ, ովքեր կուսակցական ասպարեզին նոր որակ հաղորդեցին՝ հայ ժողովրդի պահպանման ու զարգացման անկյունաքարը համարելով հայ մշակույթի նկատմամբ հոգատարության բազմապատկումը:

Ռամկավար Ազատական կուսակցության պատմությունն ուսումնասիրելիս նկատում ես, որ ազգային, քաղաքական, տնտեսական հարցերի քննարկման հետ սփյուռքում, ծանր պայմաններում գործող ռամկավարները կարեւորել են հայ մշակույթի պահպանումն ու զարգացումը:

Դեռեւս 1923 թ-ին, քաղաքական լարվածությունը, Լոզանի ժողովի ոչ հայանպաստ որոշումները խիստ մտահոգություններ են պատճառում ինչպես ողջ հայությանը, այնպես էլ ռամկավարներին: Ինչպես իր «Ռամկավար Ազատական կուսակցության պատմություն» գրքում նշում է անվանի գիտնական եւ հասարակական գործիչ Կարլեն Դալլաքյանը՝ «1923 թ. հոկտեմբերի 5-ին հրավիրված... խորհրդակցական ժողովը կուսակցությունը նպատակադրում է նոր իրադրության մեջ գաղթահայության կրթա-մշակութային գործի կազմակերպմանն ու զարգացմանը, ազգային ավանդույթների պահպանմանը, այսինքն՝ ձեւավորվող սփյուռքում ազգային կեցության հիմնախարիսխների ստեղծմանը»: «Ռամկ. Ազատ. կուսակցութիւնը,- ասված է խորհրդակցության «Ներքին ուժեղացում» բանաձեւում,- իր մամուլով եւ փրոփականտի միջոցներովը պէտք է մասնաւոր ուշադրութիւն դարձնէ Ազգային մշակոյթի զարգացման գործին, անոր մղիչ եւ ղեկավար ուժը դառնայ. խրախուսէ նոր տաղանդները եւ անով իրեն գրաւէ երիտասարդութիւնը: Պէտք է հայ դպրոցին եւ հայ ընտանիքին մէջ իր սկզբունքները տարածել ջանայ. հայ ուսուցիչները եւ հայ կինը իրեն աջակից դարձնելով»:

Ռամկավար Ազատական կուսակցության Ընդհանուր Պատգամավորական Բ ժողովը, որին մասնակցում էին Ամերիկայի, Եգիպտոսի, Հունաստանի, Բուլղարիայի, Ռումինիայի, Արեւմտյան Եվրոպայի եւ Սիրիայի շրջանակների պատգամավորները, գումարվեց Փարիզում 1924 թվականի հունվարի 14-ից մինչեւ փետրվարի 5-ը: Ժողովին մասնակցում էին ՌԱԿ Կենտրոնական Վարչության անդամներ Վահան Թեքեյանը, Հրաչ Երվանդը, Ավետիս Թերզիպաշյանը եւ Տիգրան Հակոբյանը: Ժողովում առանցքայինը եղավ կուսակցության քաղաքական ուղեգծի խնդիրը: Ընդունվեց բանաձեւ, որում մանրամասն նշվում է ՌԱԿ-ի գործունեությունը արտաքին եւ ներքին քաղաքականության շրջանակներում: Այստեղ ասված է.

«Ռամկավար Ազատական կուսակցութեան նպատակն է.

Ա. Ժողովրդային կամքի գերիշխանութիւնը եւ ռամկավար ազատական սկզբունքներու կիրարկումը Հայ հանրային կեանքին մէջ:

Բ. Ազատ Հայաստանի ընդհանուր բարգաւաճումը եւ զարգացումը:

Գ. Գաղութներու մէջ հայկական մշակոյթի պահպանումն ու զօրացումը:

Դ. Հայաստանի եւ գաղութներու միջեւ յարաբերութեանց ամրապնդումը»:

Եթե հաշվի առնենք, որ Ռամկավար Ազատական կուսակցությունը ինչպիսի պայմաններում էր գործում 20-րդ դարի 20-ական թվականներին, երբ հայ սփյուռքը դեռ նոր միայն ձեւավորվում էր, Խորհրդային Հայաստանը դեռ նոր էր ոտքի կանգնում, երբ պետք էր հաղթահարել շատ ու շատ հոգեբանական խոչընդոտներ, ապա համազգային այլեւայլ հարցերի թվում հայ մշակույթի պահպանմամբ եւ զարգացմամբ մտահոգ ռամկավարների մտահոգությունը պիտի որ անչափ կարեւոր դառնա:

Տարիներ անց, ՌԱԿ-ի մշակութային ծրագրերը շատ ավելի հարուստ ու բազմաբեղուն են դառնում: 1947 թվականին, Վահան Թեքեյանի մահվանից երկու տարի անց սկսում է գործել ՌԱԿ «Թեքեյան Մշակութային միությունը», որը հսկայական գործ է կատարել անցած տասնամյակներում եւ այսօր էլ շարունակում է կատարել թե՛ սփյուռքում, թե՛ մայր հայրենիքում: Սա, իհարկե, առանձին խոսակցության թեմա է, որին անպայման կանդրադառնանք:

Այսօր, երբ Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցությունը ՀՀ Ազգային ժողովի նախընտրական պլատֆորմի հիմնադրույթներում հիմնավորում է հայոց համար մշակույթի գերակայությունը, բնավ օրվա համար ասված խոսք չէ:

«ՀՌԱԿ-ը միշտ էլ զորավիգ է եղել եւ զորավիգ կլինի իրեն ծնող ժողովրդի մտավոր եւ հոգեւոր կարողության, մեր ժողովրդի մշակույթի, կրթության եւ գիտության բարգավաճման գործին,- ասված է պլատֆորմի հիմնադրույթներում: - Մենք համոզված ենք, որ մեր ժողովուրդն օժտված է հսկայական մտավոր ներուժով եւ ի վիճակի է ստեղծելու համաշխարհայինին համապատասխանող մտավոր եւ հոգեւոր նորանոր արժեքներ»:

Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցությունն այս խոսքերը հաստատել է իր պատմության ընթացքում: Անկանխակալ ուսումնասիրության դեպքում դա հստակ գիտակցվում է:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

Արեւշատ Ավագյանի «Բառերի բանալին» ժողովածուն

Բառերը թռչուններ՝ իբրեւ, խմբվում-խմբվում ու դառնում են հեքիաթ: Հեքիաթ, որ պատմում է ծիծաղող աստղերի ու հնչյունների գույնի, խավարում արտասվող ծառերի, հողում կորած անձրեւի կաթիլի ու խատուտիկի տեսիլի մասին, ու էլի շատ ու շատ բաների, որոնց մասին հեքիաթ կարող են հյուսել բոլորը, եթե գտնեն բառերի բանալին: Ու հատկապես երեխաները, երբ կարդան իրենց ուղղված Արեւշատ Ավագյանի «Բառերի բանալին» բանաստեղծությունների ժողովածուն, որ վերջերս հրատարակել է «Ծիծեռնակ» հրատարակչությունը: Հեքիաթ են ասում, որովհետեւ աշխարհը, որ ստեղծված է այս բանաստեղծություններում, շատ է գայթակղիչ, բյուրավոր աստղերով լի երկնքի է նման:

Ամեն բանաստեղծություն կարդալիս ասես մի փոքր աստղ սկսում է առկայծել, պսպղալ ու ժպտալ: Փոքրերի համար մեծերի լեզվով գրված այս բանաստեղծությունները բնության գաղտնիքն այնպես են թարգմանում, որ ասես զանգակի կոչնակներ են հնչում: Նոր արթնացող, ցողաթաթախ աշխարհ՝ մանուր-մանուր «խնձորենուց կախված ծաղկող հղացումով», «խապուտների խորքից լսվող երկրի բնածին աղոթքով», «գարնան վարդագույն մարմնով»: Ամեն պատկեր ասես բնության մանրանկար լինի: «Սիրեցէք միմյանց» ասվածաշնչյան պատգամը բանաստեղծը վերհիշեցնում է՝ կանխավ ստեղծելով ասեղնագործ աշխարհ-բուրաստան՝ գարնան սարսուռով լցված: Կյանքը նկարեն՝ ծիրանի բողբոջակալված կերպարանքով է ներկայանում: Սկիզբը երկնքից իջնող մեղեդի է. հնչյուն, որի թեւերին են հանգչում բազմախորհուրդ իմաստները կյանքի: Աշխարհը սիրով նորոգելու ու ճերմակության մեջ պահելու հավատը բանաստեղծական հետաքրքրական դրսեւորում ունի Ա. Ավագյանի մոտ.

Առոտի եւ գայլի վազքի միջեւ/ Խոտի եւ գառան բերանի միջեւ/ Գայլի ախորժակի/ Ու գառան անմեղության միջեւ/ Ցրտից դողում է երիցուկը՝ ճերմակ ատամներով:

Հողի, բույրի, ծիրանի ծառի, հնչյունի ու ժամանակի հայկական հեքիաթն է ստեղծում բանաստեղծը: Հեքիաթի ազդեցությամբ էլ կյանքի չարն ու բարին է տարբերակում, ու սպասումն առհասարակ տաք ամռան հարբած երանության պես է դառնում:

Գեղագիտական ճաշակի, բառի նուրբ զգացողության, գեղարվեստական պատկերի առումով բանաստեղծությունների այս ժողովածուն նորություն է երեխաների համար, թարմություն՝ խոսքի մատուցման ձեւով, բովանդակությամբ: Սա գեղեցիկի աշխարհ է՝ բառի ու պատկերի զուգակցմամբ: Ու քանի որ մանուկներն ավելի զգայուն են ու խորն են ըմբռնում աշխարհը, նրանց համար կլինի բանաստեղծի հորինած աստղազարդ երկինքը:

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

Հալաջյանի Missa memorium-ը՝ եկեղեցում

Աշխարհիկ եւ հոգեւոր գործունեությունների մերձեցումն իր պտուղներն է տալիս մշակույթի, գիտության, գեղարվեստական ստեղծագործության մեջ եւ պարզապես առօրյա կյանքում: Հիմա մենք կարող ենք ժամանակակից կոմպոզիտորի ստեղծագործությունն ունկնդրել եկեղեցում, բուն փաստի մեջ տեսնելով մեզ ճշմարտության լույս պարգեւող երկնային աշխարհի հետ հոգեւոր շփման նոր հնարավորություն:

Այսպես, Հայոց ցեղասպանության զոհերի հիշատակի օրը Երեւանի Սբ. Հովհաննես եկեղեցում հնչեց a capella խառը երգչախմբի համար Դավիթ Հալաջյանի գրած Missa memorium-ը Հայաստանի պետական կամերային նվագախմբի կամերային երգչախմբի կատարմամբ: Ռոբերտ Մլքեյանի դիրիժորական փայտիկի ներքո երաժշտությունը կուռ էր ու վեհապանծ, ներդաշնակորեն զուգորդվում էր տաճարային ակուստիկային, իսկ մեներգչուհի Արծվիկ Դեմուրչյանի (սոպրանո) ձայնը հմայում էր իր միստիկական գեղեցկությամբ եւ հիրավի երկնային տեմբրով:

Ռ. Մլքեյանի պրոֆեսիոնալ արժանիքներն առաջին անգամը չէ, որ ապահովում են Հալաջյանի ստեղծագործությունների արժանավայել կատարումը: Լինելով հմուտ խմբավար, նա վարպետորեն տիրապետում է հարուստ խմբերգային ֆակտուրային, վոկալ ձայները վերածելով ճկուն գործիքային կազմի: Նման տեմբրային «անկայունությունն» այստեղ կանխորոշում է բազմաձայնորեն ճյուղավորվող երգչախմբի յուրահատուկ գունավորումը, որի ձայներն առանձնանում էին մեղոդիկ եւ ռիթմիկ ինքնուրույնությամբ: Համերգը (այն հովանավորում էր Խորեն Հարությունյանը) կրկին հաստատեց Մլքեյանի նախընտրությունը ժամանակակից երաժշտության ներքին դինամիզմի հաղորդման մեջ:

Իսկ Դավիթ Հալաջյանի երաժշտությունը հենց այդպիսին է: Դրա գլխավոր առավելությունը, ըստ իս, այն է, որ ներքուստ կենդանի է, այսինքն իր մեջ կրում է կրոնական ակնածության խորությունից ծնված երաժշտական մտքի զարգացման ու փոխակերպման բնականությունը: Առանց կրոնական ակնածության զգացման անհնար է գրել ճշմարտացի հոգեւոր երաժշտություն, թեեւ այդ զգացումը ձեռքբերովի չէ. այն կամ կա, կամ չկա:

Missa memorium-ը՝ Դ. Հալաջյանի (ծնվ. 1962 թ.) առաջին հոգեւոր ստեղծագործություններից մեկը, ստեղծվել է այն տարիներին, երբ հեղինակը Երեւանի կոնսերվատորիայի ուսանող էր Էդգար Հովհաննիսյանի կոմպոզիցիայի դասարանում: Ավանդական լատինական տեքստով 7 մասանոց մեսսան գրվել է 1985-86 թթ., իսկ 1987 թ. Լենինգրադում՝ ժամանակակից երաժշտության 3-րդ միջազգային փառատոնում, կատարվել են մասերից չորսը: 1989 թ. կոմպոզիտորը կատարեց ստեղծագործության երկրորդ խմբագրումը, որի պրեմիերան կայացավ միայն 2002 թ. դեկտեմբերին Երեւանի կոնսերվատորիայի օպերային ստուդիայի դահլիճում, դարձյալ գրախոսվող կոլեկտիվի ուժերով:

Տարբեր ձեւերի ու ժանրերի 10 հոգեւոր ստեղծագործությունների հեղինակ Դավիթ Հալաջյանն այսօր կարող է համարվել եկեղեցական ուղղության ազգային առավել նշանավոր կոմպոզիտորներից մեկը: Մենակատարների, երգչախմբի եւ նվագախմբի համար 1996 թ. նրա գրած Missa de Luminde համերգային մեսսան Երեւանում քանիցս կատարվել է տարբեր երաժիշտների կողմից՝ մշտապես արժանանալով ունկնդիրների բարձր գնահատանքին: Լատինական, գերմանական (1991 թվականից Հալաջյանը բնակվում է Շվեյցարիայում, մշտապես գործակցելով Գերմանիայի հետ), ինչպես նաեւ հայկական հոգեւոր տեքստերին դիմելը (առաջին ստեղծագործությունը «Մեսրոպ Մաշտոց» կանտատն է, վերջինը՝ «Մեղա...» խմբերգը Գ. Նարեկացու խոսքերով) թելադրում է Հալաջյանի երաժշտության ոճային բազմազանությունը: Ձգտելով երաժշտական լեզվի ու ոճի համապատասխանության, կոմպոզիտորն ուսումնասիրում է տարբեր ժամանակների հոգեւոր օրհներգերն ու կանոնական մեղեդիները եւ, իհարկե, հայկական շարականները, այդ նյութն օգտագործելով ստեղծագործական մեծ հնարամտությամբ:

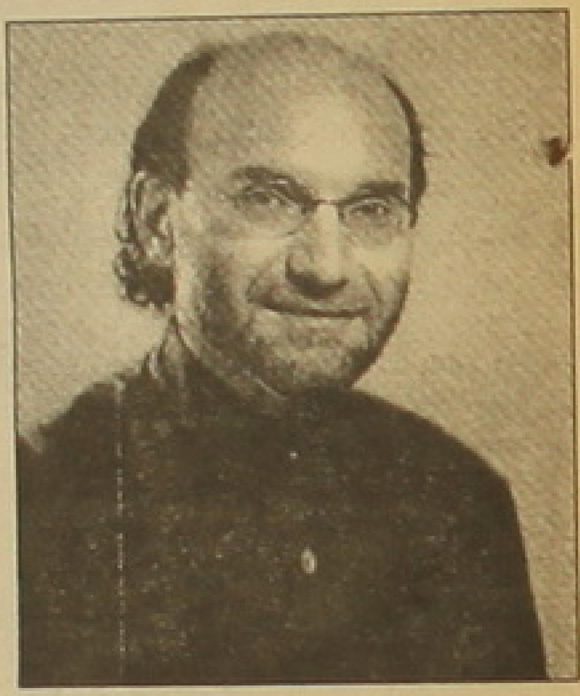

Երգեցողության օրհներգային տիպը բնորոշ է նաեւ Missa memorium-ին, որը սովորական եւ հոգեհանգստյան կաթոլիկ պատարագների գծերը համատեղում է Dies irae եւ Tuba mirum համարների ներածման շնորհիվ:

Հալաջյանը ստեղծագործությունը նվիրում է Ցեղասպանության զոհերի հիշատակին, սակայն այստեղ գերիշխողը ոչ թե ողբերգական, այլ թախծոտ-քնարական պատկերն է: Նա անհատապես է լուծել ինչպես մասերի հաջորդականության սկզբունքը (Sanctus-ը՝ Տիրոջ փառաբանումն ավարտում է մեսսան), այնպես էլ դրանց իմաստային գիտակցումը. այսպես, որմնանկարի պես ծավալվող Dies irae սքանչելի 4-րդ մասը գիտակցված է ոչ թե իբրեւ «ցասման օր, այլ վեհի օր:

Կուզենայի նշել խմբերգային կառուցվածքների ճկունությունն ու բազմազանությունը, որոնք ավանդական պոլիֆոնիկ են ու հարմոնիկ, ինչպես նաեւ արդիական, հնչյունային՝ հարստացված ազգային տարրերի «դամ» ձգված հնչյունների օգտագործմամբ:

Դավիթ Հալաջյանը միջազգային լայն համբավ է ձեռք բերել նաեւ որպես նվագախմբային, կամերային եւ էլեկտրոնային ստեղծագործությունների հեղինակ: Սակայն կոմպոզիտորի ստեղծագործության կարեւոր բաղկացուցիչ մասը հանդիսացող խմբերգային երաժշտությունն արդեն նրա ուղու սկզբում ուներ Missa memorium գագաթը, որը դարձել է ապագա նվաճումների ու հայտնագործությունների աղբյուր:

ՍՎԵՏԼԱՆԱ ՍԱՐԳՍՅԱՆ,
Արվեստագիտության դոկտոր

Տոնական օր էր Թեքեյան կենտրոնում

Երեկ Թեքեյան կենտրոնում աշխատավորների համերաշխության միջազգային օրը տոնական տրամադրությամբ նշեցին հավաքված բազմաթիվ հյուրերը: Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության կազմակերպությամբ տեղի ունեցած համերգում ելույթ ունեցավ Գյումրիի «Գոհար» երաժշտանոցի համույթը, ղեկավարությամբ Ս. Սարգսյանի: Հնչեցին դասական երաժշտության ընտիր ստեղծագործություններից (Մորիս Ռավել, Իոհան Բրամս, Կամիլ Սեն-Սանս), նաեւ հայ կոմպոզիտորների (Տիգրան Չուխաջյան, Արամ Խաչատրյան, Առնո Բաբաջանյան) գործերից:

ՍԻՄԱ ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ,
ԵՊՀ ժուռնալիստիկայի ֆակուլտետի ուսանողուհի

Մարզական

Իվո Շուշակի հաղթական նորամուտը

Վալերի Գազաեւի գլխին մութ ամպեր են կուտակվում

Ֆուտբոլի Եվրոպայի առաջնության ընտրական մրցաշարի 5 հանդիպումներից առավել մեծ հետաքրքրություն էր ներկայացնում Թբիլիսիում կայացած Վրաստան-Ռուսաստան մրցախաղը, որի շուրջ վերջին շրջանում կրքերը բավական բորբոքվել էին: Հիշեցնենք, որ այդ հանդիպումը հոկտեմբերի 12-ին անավարտ մնացած խաղի վերախաղարկումն էր: ՈւԵՖԱ-ն սկզբում որոշել էր խաղն անցկացնել առանց հանդիսականների, սակայն հետագայում փոխեց վճիռը՝ Վրաստանի ֆեդերացիային տուգանելով 80 հազար շվեյցարական ֆրանկ: Ռուսների հետ հանդիպումը խորվաթ մասնագետ Իվո Շուշակի գլխավորությամբ Վրաստանի հավաքականի անդրանիկ խաղն էր: Խաղից առաջ վրաց հայտնի գործարար Բադրի Պատարկացիշվիլին խոստացել էր հաղթանակի դեպքում հավաքականին պարգեւատրել 100 հազար լարիով (մոտ 50 հազար դոլար), իսկ Վրաստանի արդարադատության նախկին նախարար, ներկայումս Թբիլիսիի քաղաքային դումայի նախագահ Միխայիլ Սաակաշվիլին հայտարարել էր, որ հաջողության դեպքում քաղաքում կտեղադրվի այդ խաղին նվիրված արձան:

ITAR-TASS-PHOTOLURE

Վրաց ֆուտբոլիստները վերելքով անցկացրին ողջ հանդիպումը եւ արժանի հաղթանակ տոնեցին: Խաղի ելքը վճռեց 11-րդ րոպեին Մոսկվայի «Լոկոմոտիվի» պահեստային խաղացող Մալխազ Ասաթիանու խփած միակ գոլը: Վերջինս տուգանային հրապարակում ստանալով աջ թեւից Դեմետրաձեի փոխանցումը, մոտ տարածությունից գլխի հարվածով գրավեց դարպասը: Հյուրերը կարող էին չորս րոպե անց հավասարեցնել հաշիվը, սակայն Սեմակը մեն-մենակ դուրս գալով դարպասապահի դիմաց, վրիպեց: Վրաց ֆուտբոլիստները տիրում էին նախաձեռնությանը եւ շարունակում դարպասը գրավելու ուղիներ փնտրել: 29-րդ րոպեին կարող էր կրկին աչքի ընկնել Ասաթիանին, որը գոլային եւս մեկ հնարավորություն չօգտագործեց առաջին խաղակեսի ավարտին:

Ընդմիջումից հետո էլ խաղային առավելությունը դաշտի տերերի կողմն էր: 53-րդ րոպեին հարմար դիրքից վրիպեց Ցկիտիշվիլին, իսկ չորս րոպե անց Աշվետիայի հարվածից հետո ռուսներին գոլից փրկեց դարպասապահ Մանդրիկինը: Հյուրերն առաջին վտանգավոր պահը ստեղծեցին 70-րդ րոպեին, բայց Տիտովի հարվածը հետ մղեց Լոմայան: Իսկ 2 րոպե անց արդեն մարզական բախտը ժպտաց վրացիներին: Անկյունայինի խաղարկումից հետո Օնոպկոն ու Կերժակովը խառը իրադրությունում չկարողացան գնդակն ուղարկել դարպասը: Ճիշտ է, դրանից հետո էլ Կվիրկվելիան մեն-մենակ դուրս գալով դարպասապահի դիմաց, չօգտագործեց գոլային հիանալի պահը:

Այսպիսով, Վրաստանի հավաքականը նոր գլխավոր մարզիչ Իվո Շուշակի գլխավորությամբ ընտրական մրցաշարում իր առաջին հաղթանակը տոնեց: Խաղից հետո կայացած մամուլի ասուլիսում, որին, ի դեպ, չներկայացավ ռուսական կողմը, Շուշակը հայտարարել է, որ այդ օրն իր կյանքի ամենաերջանիկ օրերից մեկն էր: Նա նաեւ նշել է, որ խաղից առաջ Ռուսաստանի հավաքականի մասին բավական ծավալուն տեղեկատվություն էր հավաքել եւ նույնիսկ կարող էր գուշակել, թե տակտիկական ի՞նչ խաղաոճ կընտրեր Վալերի Գազաեւը: Հաղթանակը մեծ ոգեւորություն էր առաջացրել Թբիլիսիում: Ֆուտբոլասերները մինչեւ ուշ գիշեր քաղաքի փողոցներում տոնում էին սիրելի թիմի հաղթանակը: Իսկ ահա, Վալերի Գազաեւի գլխին, ինչպես երեւում է, մութ ամպեր են կուտակվում: Ռուսաստանի հավաքականն ընտրական մրցաշարում իր 2-րդ անընդմեջ պարտությունը կրեց եւ զգալիորեն բարդացրեց եզրափակիչի ուղեգիրը նվաճելու խնդիրը: Ռուսական լրատվամիջոցներում արդեն հնչում են Գազաեւի հրաժարականի պահանջներ: Ի դեպ, խաղից անմիջապես հետո Ռուսաստանի ֆուտբոլային միության նախագահ Վյաչեսլավ Կոլոսկովը հայտարարել է, որ Գազաեւի հետ լուրջ խոսակցություն ունի:

Ընտրական առաջին խմբում կայացավ երկու հանդիպում: Իսրայելի հավաքականը Կիպրոսի ընտրանու հետ խաղում միայն վերջին րոպեներին կարողացավ հաղթանակն ապահովել: 85-րդ րոպեին խաղադաշտ մտած Վալիդ Բադիրը 3 րոպե անց գլխի հարվածով բացեց հաշիվը, իսկ ավելացված ժամանակում Հոլցմանն ամրապնդեց թիմի հաղթանակը: Մյուս խաղում խմբի հետնապահ Մալթայի հավաքականը սեփական հարկի տակ 1-3 հաշվով զիջեց Սլովենիայի ընտրանուն: Այդ խաղում հյուրերից 2 գոլի հեղինակ դարձավ Շիլյակը, որն այժմ 5 գնդակով գլխավորում է ընտրական մրցաշարի լավագույն ռմբարկուների ցուցակը: Այս հաղթանակի շնորհիվ Սլովենիայի ընտրանին տեղափոխվեց 2-րդ հորիզոնական:

Ընտրական 4-րդ խմբում առաջատարի դերը ստանձնեցին լատվիացիները՝ հաղթելով Սան Մարինոյի ֆուտբոլիստներին (3-0): 8-րդ խմբում հանդես եկող էստոնացիները հյուրընկալվելիս 2-0 հաշվով հաղթեցին Անդորրայի ընտրանուն:

ՄՐՑԱՇԱՐԱՅԻՆ ԱՂՅՈՒՍԱԿՆԵՐ

1-ին խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Ֆրանսիա	5	5	0	0	19–2	15
2. Սլովենիա	4	3	0	1	10–7	9
3. Իսրայել	4	2	1	1	6–3	7
4. Կիպրոս	5	1	1	3	5–10	4
5. Մալթա	6	0	0	6	2–20	0

4-րդ խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Լատվիա	4	3	1	0	5–0	10
2. Լեհաստան	4	2	1	1	7–1	7
3. Շվեդիա	3	1	2	0	3–2	5
4. Հունգարիա	4	1	2	1	5–3	5
5. Սան Մարինո	5	0	0	5	0–14	0

8-րդ խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Բուլղարիա	4	3	1	0	6–1	10
2. Խորվաթիա	4	2	1	1	6–2	7
3. Բելգիա	4	2	0	2	2–6	6
4. Էստոնիա	4	1	2	1	2–1	5
5. Անդորրա	4	0	.0	4	1–7	0

10-րդ խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Շվեյցարիա	4	2	2	0	7–3	8
2. Ռուսաստան	4	2	0	2	9–7	6
3. Ալբանիա	4	1	2	1	5–6	5
4. Իռլանդիա	4	1	1	2	5–7	4
5. Վրաստան	4	1	1	2	3–6	4

Հավաքականները փորձարկում են ուժերը

Բացի ընտրական հանդիպումներից, չորեքշաբթի օրը տեղի ունեցան նաեւ ընկերական մի շարք մրցախաղեր: Ի տարբերություն Հայաստանի հավաքականի, որը հերթական անգամ չկարողացավ մրցակից գտնել, ընտրական խմբում մեր հակառակորդներից 3-ը փորձարկեցին ուժերը: Ուկրաինայի ընտրանին, որի հետ մեր հավաքականը հունիսի 7-ին Լվովում մրցելու է, Կոպենհագենում 0–1 հաշվով զիջեց դանիացիներին: Խաղի ելքը վճռեց Գրավեսենի խփած միակ գնդակը: Խաղավերջում հյուրերը կարող էին վերականգնել հավասարակշռությունը, սակայն Կալինիչենկոյի հարվածից հետո Հենրիկսենը գնդակը հանեց դատարկ դարպասից: Իսպանացիները սեփական հարկի տակ 4–0 հաշվով ջախջախեցին էկվադորցիներին: Աչքի ընկավ «Ռեալի» հարձակվող Ֆեռնանդո Մորիենտեսը՝ դառնալով «հեթ-տրիկի» հեղինակ: Իսկ հաշիվը 15-րդ րոպեին բացել էր Դի Պեդրոն: Մորիենտեսը հավաքականի կազմում անցկացրած 28 խաղերում իր գոլերի թիվը հասցրեց 20-ի: Հունաստանի հավաքականը հյուրընկալվելիս ոչ-ոքի (2–2) ավարտեց հանդիպումը Սլովակիայի ընտրանու հետ: Այդ խաղի 13-րդ րոպեին հույն Ցարտասը 11 մ հարվածով բացեց հաշիվը, սակայն մեկ րոպե անց Նեմեթը վերականգնեց հավասարակշռությունը: Վերջինս 87-րդ րոպեին իր թիմին փրկեց պարտությունից, քանի որ մինչ այդ Խուտոսն առաջ էր մղել հույներին (2–1): Ճիշտ է, Նեմեթն էլ կարող էր չօգնել իր թիմին, եթե հանդիպման վերջին րոպեին հույն Բասինասը իրացներ 11 մ հարվածը: Իտալացիները, խաղալով փորձնական կազմով, ընդհատեցին շվեյցարացիների 6 խաղից բաղկացած անպարտելի խաղերի շարքը (2–1):

AP-PHOTOLURE

Հոլանդացիները սեփական հարկի տակ ոչ-ոքի (1–1) խաղացին պորտուգալացիների հետ: Հաշիվը բացեց Պատրիկ Կլյույվերտը՝ խփելով հավաքականում իր 37-րդ գոլը: Այս ցուցանիշով նա հավասարվեց հավաքականի ռեկորդակիր Դենիս Բերգկամպին: Պորտուգալացիները պարտությունից խուսափեցին շնորհիվ Սիմաոյի հարվածի: Գերմանիայի ու Սերբիայի եւ Չեռնոգորիայի հավաքականների մրցավեճի ելքը վճռեց Դորտմունդի «Բորուսիայի» կիսապաշտպան Սեբաստիան Կելի խփած միակ գոլը: Չեխերը, որոնք այս մրցաշրջանում հիանալի են հանդես գալիս, սեփական հարկի տակ 4–0 հաշվով ջախջախեցին թուրքերին:

Կայացած մյուս հանդիպումների արդյունքներն են. Ֆրանսիա–Եգիպտոս՝ 5–0, Շոտլանդիա–Ավստրիա՝ 0–2, Հունգարիա–Լյուքսեմբուրգ՝ 5–1, Ուզբեկստան–Բելառուս՝ 1–2, Շվեդիա–Խորվաթիա՝ 1–2, Ֆինլանդիա–Իսլանդիա՝ 3–0, Բուլղարիա–Ալբանիա՝ 2–0, Լիտվա–Ռումինիա՝ 0–1, Բելգիա–Լեհաստան՝ 3–1, Լիխտենշտեյն–Սաուդյան Արաբիա՝ 1–0, Լիբիա–Արգենտինա՝ 1–3, ՀԱՀ–Ճամայկա՝ 0–0, Մարոկկո–Կոտ դ'Իվուար՝ 0–1, Թունիս–Սենեգալ՝ 1–0, Իռլանդիա–Նորվեգիա՝ 1–0:

«Ռեալը» մտադիր չէ հրավիրելու Բեքհեմին

Մադրիդի «Ռեալի» ղեկավարությունն ակումբի պաշտոնական ինտերնետային սայթում հերքել է «Մանչեսթր յունայթեդի» կիսապաշտպան Դեւիդ Բեքհեմին գնելու մտադրության մասին զանգվածային լրատվամիջոցներով տարածված լուրերը: «Ռեալի» նախագահ Ֆլորենտինո Պերեսը հայտարարել է, որ ակումբի ներկայացուցիչներից եւ ոչ մեկը Բեքհեմի հետ չի բանակցել: Իր հերթին «Մանչեսթր յունայթեդի» նախագահ Պետեր Կենյոնը նշել է, որ ակումբը չի պատրաստվում որեւէ թիմի տրամադրել Դեւիդ Բեքհեմին:

Բեքհեմի կինը՝ «Սփայս Գերլզ» խմբի նախկին հանրահայտ երգչուհին, Նյու Յորքում ցուցահանդեսի բացման ժամանակ պատասխանելով լրագրողների հարցերին, նշել է, որ իրեն հայտնի չէ ամուսնու «Ռեալ» կամ «Ինտեր» տեղափոխվելու մասին: Վիկտորիան ժխտել է լրատվամիջոցներով տարածված այն լուրերը, թե իբր ինքը խոսել է Նաոմի Քեմփբելի հետ Բեքհեմի շուտափույթ Մադրիդ կամ Միլան տեղափոխվելու վերաբերյալ: Նա նշել է, որ ընդհանրապես չի խառնվում ամուսնու գործերին, եւ Դեւիդն է վճռում, թե որ թիմում խաղա: Վիկտորիան նաեւ հայտարարել է, որ ինքը չէր ցանկանա ապրել ոչ Իսպանիայում, ոչ էլ Իտալիայում: Փոխարենը նա հաճույքով կտեղափոխվի Լոնդոն:

Ըմբիշները սկսել են մրցավեճը

Ռիգայում մեկնարկել է ազատ ոճի ըմբշամարտի եվրոպայի 46-րդ առաջնությունը, որի հաղթողներն Աթենքում կայանալիք օլիմպիադայի ուղեգրեր կնվաճեն: Զուգահեռաբար այստեղ անցկացվում է նաեւ մայրցամաքի կանանց 14-րդ առաջնությունը: Երկու մրցաշարերում էլ մրցումներն անցկացվելու են քաշային 7 կարգերում՝ 48, 51, 55, 59, 63, 67 եւ 72 կգ: Առաջնության պարգեւների համար մրցավեճի կբռնվեն 36 երկրների մոտ 400 ըմբիշներ: Գերմանիան եւ Վրաստանը կներկայացնեն 15-ական մարզիկներ, Ռուսաստանը, Բուլղարիան, Թուրքիան եւ Ուկրաինան՝ 14-ական: Հայաստանի մարզական պատիվը կպաշտպանեն 6 ըմբիշներ՝ Մարտին Բերբերյանը (55 կգ), Արամ Մարգարյանը (60 կգ), Ժիրայր Հովհաննիսյանը (66 կգ), Արա Գեւորգյանը (74 կգ), Մահմուդ Աղաեւը (85 կգ) եւ գերծանր քաշային Կարեն Ղումաշյանը:

ՇԱԽՄԱՏ

Հակոբյանն անհաջող է խաղում

Վերջին շրջանում շախմատի շրջանաձեւ մրցաշարերը հաջորդում են միմյանց: Նման մեկ մրցաշար էլ ընթանում է Նյու Յորքում: Մրցակարգի համաձայն, մրցակիցներին արգելված է համաձայնել ոչ-ոքի արդյունքի մինչեւ 50-րդ քայլը: Մրցաշարի 10 մասնակիցների թվում է ներկայումս ԱՄՆ-ում բնակվող ՖԻԴԵ-ի վարպետ Վարուժան Հակոբյանը: Ցավոք, նա առայժմ այնքան էլ հաջող հանդես չի գալիս: Առաջին երկու տուրերում հայ շախմատիստը զիջեց մրցաշարի միակ կին մասնակցին՝ ԱՄՆ-ի չեմպիոնուհի Իրինա Կրուշին եւ Եվգենի Պերելշտեյնին: 3-րդ տուրում Հակոբյանը միավորը կիսեց Լարի Քրիստիանսենի հետ պարտիայում, իսկ չորրորդ տուրում կրկին պարտվեց, այս անգամ՝ Լեոնիդ Յուդասինից: 5-րդ տուրը վերջապես հաղթանակ պարգեւեց Վարուժանին, որը պարտության մատնեց Անտոն Սիմուտովենին: Հաջորդ պարտիան Ուիլյամ Պասխալի հետ ավարտվեց ոչ-ոքի: 6 տուրից հետո Վարուժան Հակոբյանը վաստակել է 2 միավոր եւ զբաղեցնում է 8-րդ տեղը: Իսկ առաջատարը 5,5 միավորով Եվգենի Պերելշտեյնն է: 4-ական միավոր ունեն Յան Էլվեսը, Լարի Քրիստիանսենը եւ Լեոնիդ Յուդասինը:

Ավանդական մրցաշար

Շրջանաձեւ մրցակարգով շախմատի մեկ մրցաշար էլ անցկացվում է Շվեդիայի Մալմյո քաղաքում: Այստեղ ավանդաբար անցկացվող մրցաշարում սովորաբար խաղում են շվեդ եւ դանիացի շախմատիստները: Այս տարի նրանց հետ մրցելու են Վասիլի Իվանչուկը, Էմիլ Սուտովսկին, Յան Թիմանն ու Լուկ Մակշեյնը: Մեկնարկային 2 տուրերից հետո աղյուսակը 1,5-ական միավորով գլխավորում են Սուտովսկին, Նիլսենը, Թիմանը եւ Հանսենը:

«Բավարիան» նպաստել է մրցաշարը Գերմանիայում անցկացնելուն

Ինչպես հայտնի է, ֆուտբոլի աշխարհի 2006 թ. առաջնությունը կայանալու է Գերմանիայում: Այդ մասին որոշումն ընդունվել է դեռեւս 2000 թ. ՖԻՖԱ-ի կոնգրեսում: Հիմնական պայքարն ընթանում էր Գերմանիայի եւ Հարավաֆրիկյան Հանրապետության միջեւ: Առաջնությունը Գերմանիայում անցկացնելուն կողմ էին քվեարկել ՖԻՖԱ-ի անդամ 12 ազգային ֆեդերացիաների ներկայացուցիչներ: Դա ընդամենը մեկ ձայնով էր գերազանցում ՀԱՀ-ի օգտին տված ձայներին: Թվում է, թե ամեն ինչ պարզ է՝ Գերմանիան հաղթել է շնորհիվ մեկ ավելի ձայնի: Բայց ինչպես օրերս հաղորդել է գերմանական «Sueddeutsche Zeitung» թերթը, Գերմանիայի հաղթանակում մեծ դեր են խաղացել Kirch Media ընկերությունն ու Մյունխենի «Բավարիան»: Վերջինս համաձայնել էր ընկերական մրցախաղեր անցկացնել Մալթայում, Թաիլանդում, Թունիսում, Տրինիդադում եւ Տոբագոյում, իսկ Kirch Media ընկերությունն այդ խաղերի հեռուստահեռարձակման իրավունքն անվճար տրամադրել էր տեղի ֆեդերացիաներին: Փոխարենն այդ երկրների ֆեդերացիաները խոստացել էին իրենց ձայնը քվեարկության ժամանակ տալ Գերմանիային:

Ճիշտ է, նախկինում հայտնի ֆուտբոլիստ եւ մարզիչ, ներկայումս «Բավարիայի» նախագահ եւ աշխարհի առաջնության կազմկոմիտեի նախագահ Ֆրանց Բեկենբաուերը ժխտել է թերթի բերած փաստարկները: Սակայն հայտնի է, որ նշված ֆեդերացիաներն ընկերական հանդիպումների հեռուստահեռարձակման իրավունքի վաճառքից 250–300 հազար դոլար գումար են վաստակել: Ուստի բացառված չէ, որ այդ երկրների ներկայացուցիչներն իրոք իրենց ձայնը տվել են հօգուտ Գերմանիայի:

Էջը պատրաստեց
ԱՇՈՏ ՉԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

Էգոյանի «Արարատի» բացասական արձագանքը իսրայելական մամուլում

Երկարատեւ լռությունից հետո...

Ասոմ Էգոյանի «Արարատ» ֆիլմի մասին իսրայելական մամուլը երկար ժամանակ լռում էր: Եվ ահա հենց հրեական Հոլոքոսթի օրը, ապրիլի 29-ին, Իսրայելում մեծ հեղինակություն վայելող «Հաարեց» թերթում տպագրվեց Օրի Քլեանի «Նախնական հիասթափություն» հոդվածը, որը հանգամանալից անդրադարձել է ֆիլմին՝ տալով խիստ կործանակալ գնահատական:

Նախապես նշելով, որ Կաննի միջազգային կինոփառատոնում ֆիլմի արտամրցութային ցուցադրումը բացատրվել է Հայոց ցեղասպանության իրողությունը ժխտող Թուրքիայում նրա ցուցադրումն արգելված լինելու հանգամանքով, նա շարունակում է հայտնել այն կանխակալ կարծիքը, թե մրցութային ծրագրում ցուցադրվելու դեպքում անխուսափելի կլիներ ֆիլմի տապալումը: «Արարատի» գլխավոր մրցակիցը, նրա համոզմամբ, կլիներ Ռոման Պոլանսկու «Դաշնակահարը» ֆիլմը, որով էլ ավելի կընդգծվեին ֆիլմի թերությունները: Զուգահեռներ անցկացնելով այս երկու ֆիլմերի միջեւ, նա վերջինիս առավելությունը համարում է հրեական Հոլոքոսթի մասին նկարահանված ֆիլմերի հաջորդական շղթայում տեղ գրավելը, մինչդեռ Էգոյանի ֆիլմը Հայոց ցեղասպանության մասին առաջին ֆիլմն է, որը քննարկման կարեւոր նյութ է դառնում: Նրա խոսքերով, «Արարատը» տառապում է գաղափարախոսական եւ արտահայտչական այնպիսի խնդիրներով, որոնք հատուկ են եղել Հոլոքոսթի մասին պատմող սյուժետային առաջին ֆիլմերին: Ֆիլմը դիտելիս զգացում է առաջանում, թե Կահիրեում ծնված, ծագումով հայ կանադացի կինոբեմադրիչը երդվել է անպայմանորեն, առիթի դեպքում, հայ ժողովրդի ողբերգության ճշմարիտ պատմության մասին ֆիլմ ստեղծել: Թվում է, թե նա ձգտել է նկարահանել ոչ միայն Հայոց ցեղասպանության մասին առաջին խոշոր ֆիլմը, այլեւ այդ թեմայով վերջնագիր ներկայացնող առաջին ֆիլմը: Կարծես վախենալով, որ այլեւս այդպիսի ֆիլմ ստեղծելու հնարավորություն չի ունենա, պարզ պատմություն պատմելու փոխարեն ջանացել է ֆիլմում ընդգրկել այն ամենը, ինչ կարելի է ասել, ներառյալ՝ իրողության պատմական նշանակությունն ու գաղափարախոսությունը»:

Այդ մոտեցմամբ, ըստ նրա, Էգոյանի գաղափարներից եւ ոչ մեկը խորապես չի հասել իր նպատակակետին: Նրա կարծիքով, քանի որ ֆիլմի գլխավոր թեմայի՝ հայերի ցեղասպանության իրողությունը խեղաթյուրված է, հետեւաբար պահանջվել է պատմական ճշմարիտ ու կեղծ հարցերի պարզաբանման խնդրին անդրադառնալ անհատի, հասարակության եւ ազգային տեսանկյուններից: Սակայն այդ նպատակին հասնելու համար կինոբեմադրիչը ֆիլմ է խցկել չափից ավելի սյուժեներ, կերպարներ: Գլխավոր կերպարներից հոդվածագիրը առանձնացնում է Հայոց ցեղասպանության մասին պատմող գլխավոր կերպարին՝ Րաֆֆուն, որի միջոցով բացահայտվում են մյուս կերպարներին հուզող խնդիրները: Դա բավարար չհամարելով, Էգոյանը ֆիլմում ցուցադրում է Էդուարդ Սարոյանի՝ համաշխարհային հայազգի կինոբեմադրիչի շինծու կերպարը, որը ֆիլմ է նկարահանում ֆիլմի մեջ: Շառլ Ազնավուրի դերակատարման վերաբերյալ նա գրում է, թե համաշխարհային կինոարվեստում («Կրակեք դաշնակահարին») առաջին հայ մարդու կերպարի անունը պահպանելով, Էգոյանը հարգանքի տուրք է մատուցում այդ ֆիլմին, այդպիսով էլ ավելի ծանրաբեռնելով առանց այն էլ կերպարներով խիստ հագեցած ֆիլմը: Սարոյանի կերպարի օգնությամբ ֆիլմը ներկայից տեղափոխվում է անցյալ եւ պատկերում 1915 թ. դեպքերը, երբ սպանվեցին ավելի քան 1 մլն հայեր: Պատմական դրվագները ոչ միայն արտացոլում են ցեղասպանության իրողությունը, այլեւ ցուցադրում Սարոյանի նկարահանած կադրերը: Խնդիրն այն է, որ դրանք բեմադրված են փորձնական, նույնիսկ պարզունակ ձեւով՝ թողնելով պատմական թեմայով ուսուցողական ֆիլմի տպավորություն: Ֆիլմը դիտելիս միտք է առաջանում, թե տարվող քարոզչությունն առնչություն ունի ոչ այնքան դեպքերի պատմական ճշմարտության, որքան՝ Սարոյանի մեծ կինոբեմադրիչ լինելու հետ:

Իր նոր ֆիլմում Էգոյանը առաջարկում է խորհել ծանրակշիռ հարցերի շուրջ, որոնց հանդեպ ինքը ցուցաբերում է մակերեսային եւ անփույթ վերաբերմունք՝ հաճախ զարմանք առաջացնելով:

Ամփոփելով ֆիլմից ստացած իր տպավորությունը՝ հոդվածագիրը Էգոյանի «Արարատը» համարում է մելոդրամատիկ սյուժեներով, անկանոն ընթացքով, ոչ խորքային կերպարներով, միտումնավոր երկխոսություններով ֆիլմ, որակելով այն չհաջողված եւ թերի:

Հոդվածից կարելի է ենթադրել, որ հեղինակը բնավ ծանոթ չէ Էգոյանի կինոարվեստին: Հավանաբար չի դիտել նրա նախորդ ֆիլմերը, այլապես սյուժեների առատությունն իբրեւ մեծագույն թերություն չէր ընդունի: Էգոյանական կինոլեզվին անծանոթ մարդու համար, բնական է, որ պետք է խորթ ու անհասկանալի լիներ ասելիքի արտահայտչամիջոցների բազմազանությունը: Պարզապես զարմանք է հարուցում, որ բացարձակապես ոչինչ չի արժանացել նրա դրվատանքին: Այլ հարց է, եթե միտում կա Իսրայելի կինոհանդիսատեսին նախապես հիասթափեցնելու, թեպետ դժվար է հավատալ, որ Թուրքիայում արգելված ֆիլմը կցուցադրվի Իսրայելում:

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

United Nations Development Programme

The United Nations Development Programme in Armenia announces opening for the following position:

Post title: Translator.

Under the general supervision of the Deputy Resident Representative, the incumbent will provide translation services to UNDP Armenia Country Office and UNDP Projects.

Qualifications:

Education: Advanced University Degree in Linguistics and/or related discipline.

Experience: Vast experience (minimum 5 years) in translation services (Armenian-English, English-Armenian), preferably with International Organizations.

Duties: The incumbent will perform translation services on a retainer basis upon request of UNDP Office and/or UNDP Projects. Translation services include written translation of incoming and outgoing correspondence, project related documents, fact sheets, reports, etc., and any other documents that are deemed necessary by the Office Management.

Languages: Excellent knowledge of English and Armenian. Proficiency in Russian is required.

Computer Literacy: MS Word, Excel, Internet.

The incumbent should have excellent interpersonal and organizational skills.

Applications should be submitted through ***http://oc.undp.am*** site (Vacancies announcements) or left at the UN House Security Desk (14 K. Liebknecht St.)

A complete application form should consist of CV, copies of diplomas.

The deadline for submission of applications is 12 May 2003, 18:00.

Only short listed applicants will be contacted.

U N D P

For Your Internal News of Armenia Log on to

www.azg.am

In English, Russian, Armenian and Turkish

ARMENTEL

Հայտարարություն

«Արմենտելը» հայտարարում է մրցույթ «Հայաստանի դեղին էջեր» տեղեկատուի հրատարակման համար:

Մրցույթին կարող են մասնակցել ինչպես ՀՀ-ում, այնպես էլ արտասահմանում գրանցված կազմակերպությունները:

Մրցույթի անցկացման պայմանները, ինչպես նաեւ պահանջվող էջերի որակական մասնագրերը շահագրգիռ կազմակերպությունները կարող են ստանալ հետեւյալ հասցեով:

«Արմենտել» ՓԲԸ, Ահարոնյան 2, 2-րդ հարկ, 216 սենյակ, հեռ. 28.70.66, e-mail:hermine@armentel.com:

Առաջարկները պետք է ներկայացվեն վերոհիշյալ հասցեով մինչեւ 2003 թ.-ի մայիսի 22-ը:

ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Հոդվածների ներգրավման հայտարարություն

Տնտեսական զարգացման եւ հետազոտությունների կենտրոնը հայտարարում է «Տնտեսական քաղաքականություն եւ աղքատություն» նոր պարբերականի հրատարակման համար հոդվածների ներգրավման մրցույթ:

Ծրագրի մասին: «Տնտեսական զարգացման եւ հետազոտությունների կենտրոն» ՀԿ-ն ԲերինգՓոյնթ (նախկին KPMG Consulting) կազմակերպության կողմից իրականացվող USAID «Հարկային, ֆիսկալ եւ մաքսային բարեփոխումների ծրագրի» հետ միասին հրատարակում է «Տնտեսական քաղաքականություն եւ աղքատություն» նոր ամսագիրը: Այն հասցեագրվում է տնտեսական քաղաքականության քննարկումներով եւ վերլուծություններով զբաղվող պետական ծառայողներին եւ քաղաքացիական հասարակության անդամներին:

Պարբերականի նպատակն է նպաստել տնտեսական եւ սոցիալական ոլորտներում, մասնավորապես Աղքատության հաղթահարման ռազմավարական ծրագրի շրջանակներում, Հայաստանի կառավարության կողմից իրականացվող քաղաքականությունների վերլուծությունների եւ քննարկումների ընդլայնմանը: Պարբերականը նախատեսում է ներկայացնել երկրում կիրառվող եւ առաջարկվող տնտեսական քաղաքականությունների համապարփակ պատկերը, վերանայել ու վերլուծել սոցիալ-տնտեսական խնդիրները եւ ներկայացնել աղքատության կրճատման ու տնտեսական զարգացման մոնիտորինգի համակարգի արդյունքները:

Պարբերականի խմբագրական խորհուրդը բաղկացած է կառավարության, միջազգային դոնոր կազմակերպությունների եւ քաղաքացիական հասարակության կազմակերպությունների ճանաչված ներկայացուցիչներից:

Թեմաները: Պարբերականի յուրաքանչյուր թողարկում նվիրված կլինի հետեւյալ թեմաներից մեկին կամ երկուսին՝ հարկաբյուջետային քաղաքականություն, կառուցվածքային քաղաքականություն, եկամուտների բաշխում եւ վերաբաշխում, տնտեսության զարգացման համամասնություններ (ճյուղեր, մարզեր, բնակավայրեր), առողջապահություն, կրթություն եւ գիտություն, սոցիալական ապահովություն եւ ապահովագրություն, զբաղվածություն եւ աշխատուժի շուկա, ֆինանսական հատված (միկրովարկավորում, ռեսուրսների մատչելիություն), արտաքին տնտեսական հարաբերություններ եւ այլն:

Պարբերականի հաջորդ թողարկման թեման հարկաբյուջետային քաղաքականությունն է: Այս ոլորտին վերաբերող հոդվածների վերջնական նախագծերի պատրաստման եւ ներկայացման վերջնական ժամկետը սույն թվականի մայիսի 21-ն է: Առաջիկայում պարբերականի ինտերնետային էջում կհրապարակվեն մյուս թողարկումների թեմաները եւ ժամկետները:

Ներկայացվող պահանջները: Հոդվածներ գրելու առաջարկով կարող են դիմել համապատասխան ոլորտում առնվազն 2 տարվա ակադեմիական կամ պրակտիկ փորձառություն ունեցող հետաքրքրված անձինք: Հոդվածները պետք է բաղկացած լինեն 500-1500 բառից եւ ներկայացվեն անգլերեն եւ/կամ հայերեն լեզուներով: Հեղինակները կարող են մշակել եւ ներկայացնել իրենց կողմից նախկինում արված կամ ներկայումս իրականացվող հետազոտությունների կամ վերլուծությունների ամփոփագրերը:

Հեղինակները կարող են ստանալ հոնորարներ:

Հետաքրքրված անձինք նախապես պետք է ներկայացնեն առաջարկվող հոդվածի վերնագիրը եւ բովանդակության կառուցվածքը:

Այս եւ լրացուցիչ տեղեկությունների համար խնդրում ենք նախապես դիմել պարբերականի խմբագիր Մուշեղ Թումասյանին:

Հեռ.՝ 540 289, (09) 401 871
Էլ. փոստ՝ epp@edrc.am
ք. Երեւան, Հանրապետության 49/3
Տնտեսական զարգացման եւ հետազոտությունների կենտրոն

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բագրատունյաց 70ա Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության՝ 1. 5. 2003 Գինը՝ 100 դրամ